महाराष्ट्र नागरी सेवा निवृत्तीवेतन नियम, १९८२

~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

१) निवृत्तीवेतन म्हणजे काय ?

शासकीयकर्मचारी सेवानिवृत्त् झाल्यानंतर त्यास एकरकमी आणि मासिक पध्दतीने किंवा त्याच्या मृत्युनंतर त्याच्या कुटुंबीयास एकरकमी आणि मासिक पध्दतीने जी रक्क्म दिली जाते त्यास “निवृत्तीवेतन” असे म्हणतात. यात निवृत्तीवेतन,मृत्यु-नि-सेवा निवृत्ती उपदान व कुटुंब निवृत्ती वेतनाचा समावेश होतो. अश्या रकमांचे नियमन करण्यासाठी महाराष्ट्रनागरी सेवा (निवृत्तीवेतन) नियम १९८२ सध्या अस्तीत्वात आहे.
~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

२)सेवा निवृत्तीचे वय (नियम १०)

वर्ग “ड” चे कर्मचारी वगळता तसेच विशिष्टसेवा सोडुन इतर शासकीय कर्मचाऱ्यांचे सेवानिवृत्तीचे वय शासनाने ५८ वर्ष निश्चित केलेले आहे.ज्या महिन्यात वयाची ५८ वर्षे पुर्ण होतील त्याच महीन्याच्या अखेरच्या दिवशी कर्मचारी मध्यान्होत्तरसेवेतुन निवृत्त् होईल.वर्ग “ड” कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत निवृत्तीवेतनाचे वय ६० वर्षे एवढे आहे.

३) निवृत्तीवेतनाच्या संख्येवर मर्यादा (नियम २१)

१) शासकीय कर्मचाऱ्याला त्याच सेवेत किंवा त्याच पदावर एका वेळी किंवा त्याच सतत सेवेसाठी दोन निवृत्तीवेतन मिळणार नाही.

२) नियत वयोमान किंवा पुर्णसेवा निवृत्तीवेतनावर सेवानिवृत्त् झालेल्या शासकीय

कर्मचाऱ्याची पुनर्नियुक्ती झाल्यास पुनर्नियुक्तीच्या कालावधीसाठी वेगळे निवृत्तीवेतन किंवा उपदान मिळण्याचा हक्कअसणार नाही.

४) चांगल्या वर्तणुकीवर निवृत्तीवेतन अवलंबुन असणे (नियम २६)

निवृत्तीवेतनधारकाला गंभीर गुन्हा/गैरवर्तणुकीबqलअपराधी ठरविले असेल तर शासन आदेशाव्दारे निवृत्तीवेतन किंवा त्याचा काही भाग कायमचा किंवा विशिष्ट कालावधीसाठी रोखुन धरता येते. मात्र निवृत्तीवेतनाचा काही भाग रोखुन ठेवला असेल किंवा काढुन घेतला असेल तेंव्हा उरलेले निवृत्तीवेतनाची रक्क्म शासनाने ठरवुन दिलेल्या निवृत्तीवेतनाच्या किमान रकमेहुन कमी केली जाणार नाही.

५) निवृत्तीवेतन रोखुन ठेवण्याचा किंवा काढुन घेण्याचा शासनाचा अधिकार (नियम २७)

निवृत्तीवेतनधारकाच्या सेवेच्या कालावधीत,तसेच सेवानिवृत्त् होऊन पुनर्नियुक्तीच्या सेवेच्या कालावधीत गंभीर गैरवर्तणुकीबqल किंवा निष्काळजीपणाबqल अपराधी असल्याचे कोणत्याही विभागीय किंवा न्यायिक कार्यवाहीमध्ये दिसुन आल्यास शासन लेखी आदेशाव्दारे संपुर्ण निवृत्तीवेतन किंवा त्याचा काही भाग कायमचा किंवा विशिष्ट कालावधीसाठी रोखता येते अथवा काढुन घेता येते.मात्र उरलेले निवृत्तीवेतनाची रक्कम शासनाने ठरवुन दिलेल्या निवृत्तीवेतनाच्या किमान रकमेहुन कमी केली जाणार नाही.

६) अर्हताकारी सेवा (Qualifying Service) (नियम ३० ते ५९)

एखाद्या व्यक्तीची कायमपणे किंवा स्थानापन्न् किंवा तात्पुरती या नात्याने ज्या पदावर प्रथम नियुक्ती होईल आणि ती व्यक्ती त्या पदाचा कार्यभार ज्या तारखेस घेईल त्या तारखेपासुन अर्हताकारी सेवेचा प्रारंभ होईल मात्र सेवानिवृत्तीच्या वेळी त्या कर्मचाऱ्याकडे शासकीय सेवेतील एखादे पद कायमपणे धारण केलेले असले पाहीजे अथवा त्या कर्मचाऱ्याने स्थायीत्वप्रमाणपत्र धारण केलेले असले पाहीजे.

अ) खालील नमुद सेवा ही अर्हताकारी सेवा म्हणुन गृहीत धरावी

१) शासकीय सेवेतील सर्व कर्तव्य् कालावधी अर्हताकारी सेवा म्हणुन मोजण्यात येतो. यात पदग्रहण अवधी व प्रशिक्षण कालावधीचा

समावेश होतो (नियम-४२)

२) वैद्यकीय कारणासाठी घेतलेल्या असाधारण रजेसह नियमानुसार घेतलेल्या सर्व प्रकारचा रजा कालावधी (नियम- ३५)

३) सर्व परिवीक्षाधीन कालावधी (नियम-३६)

४) शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालयात शिकाऊ उमेदवार म्हणुन केलेली सेवा.(नियम-३७)

५) निलंबीत कर्मचाऱ्याच्या बाबतीत निलंबन पुर्णपणे असमर्थनीय/अयोग्य् ठरविल्यास (नियम -४३)

६) शा.नि.दिनांक ७/१०/२००२ अन्वये घेण्यात आलेली विशेष असाधारण रजा

७) एखादा कर्मचारी शासन नियंत्रित स्थानिक निधीमधुन किंवा केंन्द्रशासनाच्या सेवेमधुन सेवेत खंड न पडता राज्यसेवेमध्ये आला तर त्याची पुर्वीची सेवा.

८) नविन नियुक्ती स्विकारण्याकरिता योग्य्
परवानगी घेऊन राजीनामा सादर केल्यास पुर्वीची
सेवा (नियम-४६)

९) नागरी सेवेत प्रविष्टहोण्यापुर्वी सैनिकी सेवेत
असलेल्या कर्मचाऱ्याच्या बाबतीत सैनिकी सेवेत
वयाची १८ वर्षे पुर्ण झाल्यानंतरची केलेली सेवा
((नियम-४१) मात्र त्या कर्मचाऱ्याने सैनिकी
सेवेसाठी निवृत्तीवेतन घेतलेले नसावे तसेच
सैनिकी सेवेबqल प्रदान करण्यात आलेल्या
बोनसची अथवा उपदानाची रक्कम सक्षम
प्राधिकाऱ्याने दिलेल्या आदेश दिनांकापासुन ३६
हप्त्यांमध्ये परत करावी लागेल.

ब) खालील नमुद सेवा ही अर्हताकारी सेवा
म्हणुन गृहीत धरण्यात येवु नये.

१) शासकीय कर्मचाऱ्याने वयाची १८ वर्षे पुर्ण
होण्यापुर्वी केलेली सेवा (नियम ३२)

२) कर्मचाऱ्याचे निलंबन योग्य ठरवुन निलंबन काळ निलंबन म्हणुन समजण्यात आला असेल तर अशी सेवा (नियम ४३)

३) शिकाऊ उमेदवार म्हणुन केलेली सेवा (नियम ३७)

४) एखाद्या सेवेचा किंवा पदाचा राजीनामा दिल्यामुळे पुर्वी व्यतीत केलेली सेवा (नियम ४६)

५) खाजगी कारणास्त्व घेतलेली असाधारण रजा.

७) अर्हताकारी सेवेची गणना

सेवानिवृत्ती कर्मचाऱ्यांना मिळणारे लाभ हे त्याने व्यतीत केलेल्या एकुण अर्हताकारी सेवेवर अवलंबुन असतात. नियम ११०(२)(बी)(३) मध्ये नमुद केल्याप्रमाणे एकुण ३३ वर्षाच्या अर्हताकारी सेवेच्या मर्यादेत

अर्हताकारी सेवा ही ६ महीने कालखंडाचे स्वरुपात परिगणित करण्यात येते. परिगणित करतांना ३ महीने व त्याहुन अधिक कालावधी येत असल्यास १ सहामाही कालखंड समजण्यात यावा.त्यापेक्षा कमी कालावधी असल्यास सहामाही कालखंडाकरीता विचारात घेण्यात येवु नये.जसे एकुण अर्हताकारी सेवा ३१ वर्षे ७ महीने १५ दिवस झाली असेल तर ६२+१= ६३ एवढे सहामसही कालखंड झाल्यानंतर १ महीना १५ दिवस एवढा कालावधी शिल्ल्क राहतो.हा कालावधी ३ महीन्यापेक्षा कमी असल्याने हिशेबात घेण्यात येवु नये.

८) निवृत्तीवेतनार्ह वेतन (Pensionable Pay) (नियम ६०)

निवृत्तीवेतनार्ह वेतन म्हणजे शासकीय

कर्मचाऱ्याने सेवानिवृत्ती पुर्वीच्या मागील १० महीन्याच्या सेवेमध्ये अर्जित केलेले सरासी वेतन होय. १ मार्च १९७६ रोजी सेवेमध्ये असलेले आणि त्या तारखेस अथवा त्यानंतर सेवानिवृत्त् होणाऱ्या कमचाऱ्यांच्या बाबतीत निवृत्तीवेतनार्ह वेतनाची परिगणना ही सेवानिवृत्तीपुर्वीच्या मागील ३६ महीन्याच्या सेवेमध्ये अर्जित केलेल्या वेतनाचे सरासरीवर आधारीत असेल.

नियम ९(३६) मध्ये नमुद केल्याप्रमाणे "वेतन" याचा अर्थ मुळ वेतन+महागाई वेतन व व्यवसायरोध भत्ता यांचा समावेश होतो.६व्या वेतन आयोगाच्या बाबतीत वेतनबँड, ग्रेडवेतन व व्यवसायरोध भत्ता याचा अंर्तभाव वेतनामध्ये होतो.

१) १० महीन्यातील सेवेत कर्मचारी वेतन प्रदेय असणाऱ्या रजेवर असल्यास अथवा निलंबित झाल्यानंतर पुर्वीची सेवा न गमवता

त्याला पुन्हा सेवेत घेण्यात आले असेल तर तो कामावर अनुपस्थित नसता अथवा निलंबित झाला नसता तर त्याला जे वेतन मिळाले असते ते वेतन विचारात घेण्यात यावे.

२) कर्मचारी मागील १० महीन्यात सेवा म्हणुन गणल्या न जाणाऱ्या असाधारण रजेवर असेल अथवा निलंबित असेल आणि अर्हताकारी सेवेसाठी निलंबन काळ दुर्लक्षित करण्यात आला असेल अश्यावेळी १० महीन्यापुर्वीचा कालावधी सरासरी वेतनासाठी विचारात घ्यावा.

३) मागील १० महीन्याच्या कालावधीत कर्मचाऱ्याला वेतनवाढ देय झाली असेल तर ही वेतनवाढ विचारात घेवुन सरासरी वेतनाची गणना करावी.

४) ५व्या वेतन आयोगानुसार वेतन घेणाऱ्या कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत दिनांक

१/८/२००४ पासुन मुळ वेतनाच्या ५०% रक्कम ही महागाई वेतन म्हणुन विचारात घ्यावयाची आहे.

उदाहरणार्थ- कर्मचारी ३१ डिसें.८९ रोजी सेवानिवृत्त् होत असेल तर मार्च ८९ ते डिसें.८९ या काळातील पुर्ण पगार कालावधी सरासरी वेतन काढतांना विचारात घेण्यात येईल. असा कर्मचारी मे ८९ ते ऑग1ट ८९ या काळात असाधारण बिनपगारी रजेवर असेल किंवा हा कालावधी निलंबित समजण्यात आला असेल तर नोव्हें.८८ ते फेब्रु.८९ या कालावधीतील पुर्ण वेतन विचारात घेण्यात येईल.

९) निवृत्तीवेतनाचे प्रकार- (नियम ६२

१)नियतवयोमान निवृत्तीवेतन :-

ज्यांना नियत वय पुर्ण झाल्यानंतर सेवेतुन

नियमानुसार निवृत्त् होण्याचा हक्कअसतो किंवा निवृत्त होणे भाग असते त्या वयास नियतवयोमान व कर्मचाऱ्याला देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे नियत वयमान निवृत्तीवेतन होय. या प्रकारात कर्मचाऱ्यास अर्हताकारी सेवेच्या प्रमाणात सहामहीन्याचा एक कालखंड याप्रमाणे ६६ कमाल कालखंडाच्या मर्यादेत प्रत्येक सहामाही कालखंडाकरिता वेतनाच्या एक चर्तुथ्यांश १/४ या दराने सेवानिवृत्ती उपदान तसेच अंतीम वेतनाच्या ५०% अर्हताकारी सेवेच्याप्रमाणात सेवानिवृत्ती वेतन देय आहे. ६व्या वेतन आयोगातील तरतुदीनुसार दिनांक २७/२/२००९ रोजी व त्यानंतर सेवानिवृत्त झालेल्या तथा होणाऱ्या कर्मचाऱ्यासं अंतीम वेतनाच्या ५०% अथवा मागील १० महीन्यातील सरासरी वेतनाच्या ५०% यापैकी जी रक्कम अधिक असेल ती सेवानिवृत्तीवेतन म्हणुन

शासनाने वेळोवळी विहीत केलेल्या किमान व कमाल मयादेय ठरते.

२)पुर्णसेवा निवृत्ती वेतन :-

नियतवयोमान पुर्ण होण्याच्या पुर्वी २० किंवा ३० वर्षाची अर्हताकारी सेवा पुर्ण झाल्यावर अथवा वयाची ५०-५५ वर्ष पुर्ण झाल्यानंतर जो कर्मचारी स्वेच्छेने निवृत्त् होतो किंवा त्याला लोकहिताच्या कारणास्त्व सक्तीने सेवानिवृत्त् केल्या जाते त्यास देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे पुर्णसेवा निवृत्ती वेतन होय. या प्रकारात कर्मचाऱ्याची सक्तीने सेवानिवृत्ती ही शिस्त् व अपील नियम १९७९ मधील नियम ५ अन्वये जबर शिक्षा समजली जात नाही.

२० वर्षाची अर्हताकारी सेवा पुर्ण झाल्यावर

कर्मचारी ३ महीन्याची नोटीस देवुन कर्मचाऱ्यास स्वेच्छेने सेवानिवृत्ती होता येते.(नियम ६६) नोटीस दिल्याच्या दिनांकापासुन तीन महीन्याच्या आंत नियुक्ती प्राधीकाऱ्याने स्विकृती देणे आवश्यक आहे. याकालावधीत नियुक्ती प्राधीकाऱ्याने सेवानिवृत्त् होण्यास परवानगी नाकारली नाही तर नोटीस कालावधीच्या समाप्तीच्या तारखेपासुन सेवानिवृत्ती अंमलात येईल. याप्रकारच्या सेवानिवृत्तीमध्ये एकुण अर्हताकारीसेवेमध्ये ५ वर्षाचे मर्यादेत अर्हताकारी सेवेची भर (वेटेज) घालण्यात येत होती.या वेटेजमुळे एकुण अर्हताकारी सेवा ३३ वर्षाहुन अधिक होता कामा नये व नियत वयमानाची तारीख देखील पुढे जाता कामा नये. ६व्या वेतन आयोगात शा.नि.वित्त् विभाग क्र.सेनिवे १००९/प्र.क्र.३३/सेवा-४,दि.३०/१०२००९ अन्वये अर्हताकारी सेवेत भर घालण्याची तरतुद

दिनांक २७/२/२००९ पासुन रद्द करण्यात आलेली आहे.

शासन निर्णय वित्त् विभाग क्र.पीइएन-सीआर १२९६/८३/एसइआर-४,दि.१/१०/१९८४ अन्वये कमाल ३० वर्ष सेवेची मर्यादा व किमान निवृत्तीचे वय ५०-५५ वर्ष या अटी काढुन टाकण्यात आलेल्या आहेत. हा निर्णय २५ मे १९८४ पासुन अंमलात आला आहे.

हा नियम खालील कर्मचाऱ्यांना लागु नाही.

1) अतिरिक्त् म्हणुन घोषित केल्यानंतर सेवानिवृत्त् होणारा कर्मचारी

2) स्वेच्छा निवृत्ती मागणीच्या वेळी कर्मचारी प्रतिनियुक्तीवर असेल

आणि स्वायत्त् संस्था कायम स्वरुपी सामावुन घेणार असेल तेव्हा

स्वेच्छा सेवानिवृत्ती घेता येणार नाही.

या निवृत्तीवेतन प्रकारात अ.क्र.१ प्रमाणेच सेवानिवृत्तीविषयक लाभ देय असतात.

३)रुग्णता निवृत्ती वेतन :- (नियम ६८) (Invalid Pension)

नियतवयोमान होण्यापुर्वी मानसिक किंवा शारिरीक विकलांगतेमुळे अथवा कर्मचारी ज्या सेवेतील विशिष्टशाखेत तो काम करीत असेल आणि त्या कामाकरिता असमर्थ झाला आहे अश्या आशयाचे नियम ७२ मध्ये विहीत केलेले वैद्यकीय प्रमाणपत्रा सादर केल्यानंतर त्या कर्मचाऱ्यास सेवानिवृत्त् होण्यास परवानगी

दिल्या जाते अश्या कर्मचाऱ्यास रुग्णता निवृत्तीवेतन देण्यात येते.या प्रकारच्या निवृत्तीवेतनाची गणना ही अ.क्र. १ प्रमाणे करण्यात येते.

४)अनुकंपा निवृत्तीवेतन :-(नियम १०० व १०१) (Compassionate Pension)

गैरवर्तणुकीबqल किंवा नादारीबqल शासकीय सेवेतुन काढुन टाकलेल्या किंवा सेवानिवृत्त् होण्यास भाग पाडलेल्या कर्मचाऱ्याला अनुकंपा निवृत्तीवेतनाखेरीज कोणतेही निवृत्तीवेतन मंजुर केले जाणार नाही.

नियम १०१ अन्वये निवृत्तीवेतनाची गणना खालीलप्रमाणे करण्यात येते.

१)जेंव्हा शासकीय कर्मचाऱ्याला नादारी,अकार्यक्षमता किंवा गैरवर्तणुक यामुळे सेवेतुन काढुन टाकण्यात आले असेल तेंव्हा ती रक्क्म तो जर वैद्यकीय प्रमाणपत्राच्या आधारे सेवानिवृत्त् झाला असता तर त्याला जे रुग्णता निवृत्तीवेतन अनुज्ञेय झाले असते त्याच्या २/३ हुन अधिक असता कामा नये. अनुकंपा निवृत्ती वेतन २/३ इतके मंजुर केल्यानंतर सदरची रक्कम ही शासनाने वेळोवेळी विहित केलेल्या किमान निवृत्ती वेतनापेक्षा कमी होता कामा नये.

२)जेंव्हा शासकीय कर्मचाऱ्याला नादारी,अकार्यक्षमता किंवा गैरवर्तणुक यामुळे सेवानिवृत्त् होण्यास भाग पाडले असेल तेंव्हा ती रक्क्म त्याच्या सक्तीच्या सेवानिवृत्तीवेतनाच्या तारखेस त्याला अनुज्ञेय असणाऱ्या रुग्णता निवृत्तीवेतनाच्या २/३ हुन कमी नाही आणि तो जर वैद्यकीय प्रमाणपत्राच्या आधारे सेवानिवृत्त्

झाला असता तर त्याला जे रुग्णता निवृत्तीवेतन अनुज्ञेय झाले असते त्याच्या २/३ हुन अधिक असता कामा नये.

अनुकंपा निवृत्ती वेतन मंजुरीचे अधिकार पुर्वी शासनास होते. परंत शासनाने आता शासण निर्णय क्रमांक सेनिवे.1001/130/सेवा-4 दिनांक 02.06.2003 मधील अ.क्र.14 अन्वये सदर प्राधिकार संबधित कर्मचा-यास सेवेतुन काढून टाकण्याची शिक्षा देण्यास सक्षम असलेल्या अधिका-यास प्रदान केलेला आहे.मात्र ज्या शासकीय कर्मचा-यास शासकीय सेवेतुन बडतर्फ केले असेल त्याला मात्र अनुकंपा निवृत्ती वेतनमंजुर करता येत नाही. {शासण राजपत्र दिनांक 07.12.1994}

५) भरपाई निवृत्तीवेतन :- (नियम ८१ ते ८४)

(Compassionate Pension)

ज्या कर्मचाऱ्यास नियतवयमान निवृत्तीवेतन किंवा पुर्ण सेवा निवृत्तीवेतन मिळण्यापुर्वी वैद्यकीय प्रमाणपत्राखेरीज अन्य् कारणावरुन आणि त्याची स्व्त:ची कोणतीही चुक नसतांना कार्यमुक्त् करण्यात येते तेंव्हा देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे भरपाई निवृत्तीवेतन होय. जसे कर्मचाऱ्याचे स्थायी पद रq झाल्यामुळे किंवा त्या पदाच्या कर्तव्यात बदल झाल्यामुळे कार्यमुक्त् होणाऱ्या कर्मचाऱ्यास अन्य पदावर सामावुन न घेतल्यास हे निवृत्तीवेतन देय ठरविण्यात येते.

निवृत्तीवेतनाची गणना ही अनु.क्र.१ प्रमाणे करण्यात येते.

६) जखम वा इजा निवृत्तीवेतन :- (नियम ८५ ते ९९) (Compassionate Pension)

सेवेत असतांना जखमी झालेल्या वा इजा झालेल्या कर्मचाऱ्यास देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे जखम अथवा इजा निवृत्तीवेतन होय. नियम ८५ ते ९९ मधील तरतुदीच्या अनुषंगाने निवृत्ती वेतनाची रक्कम निश्चित करण्यात येते.

७)असाधारण कुटुंब निवृत्तीवेतन:- (नियम२२,६२(८),९९ व ११७(९)

व परिशिष्ट-४)

जखम किंवा इजा निवृत्तीवेतनाच्या प्रकरणी एखाद्या कर्मचाऱ्यास मृत्यु आल्यास त्याच्या कुटुबियांना देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे असाधारण निवृत्ती वेतन होय.

८) कुटुंब निवृत्तीवेतन :-(नियम ११६)

सेवेत असतांना कर्मचाऱ्याचा मृत्यु आला किंवा सेवानिवृत्तीनंतर निवृत्तीवेतन घेत असतांना मृत्यु आल्यास त्याच्या कुटुबियांना जे निवृत्तीवेतन देण्यात येते त्याला कुटुंब निवृत्तीवेतन असे म्हणतात.

सध्या कुटुंब निवृत्तीवेतनाची गणना अंतीम मुळ वेतनाच्या ३०% दराने परीगणित करण्यात येते.शासकीय कर्मचारी सेवानिवृत्तीनेतर मृत्यु पावला तर कर्मचाऱ्याच्या मृत्युच्या दिनांकानंतरच्या दिनांकापासुन सात वर्षाच्या कालावधीकरिता किंवा मृत सेवानिवृत्त् कर्मचारी हयात राहीला असता तर जो ज्या दिनांकास

वयाची ६५ वर्षे पुर्ण करेल तोपर्यंत त्याला मिळालेल्या १)अंतीम वेतनाच्या ५०% रक्कम, २)अनुज्ञेय कुटुंब निवृत्तीवेतनाच्या दुप्पट किंवा ३)मंजुर सेवानिवृत्तीवेतन यापैकी जी रक्कम कमी असेल ती रक्कम कुटुंब निवृत्तीवेतन म्हणुन देय ठरते.

शासन निर्णय वित्त् विभाग क्र.सेनिवे १००९/प्र.क्र.३३/सेवा-४,दिनांक ३०/१०/२०१४ आणि शुध्दीपत्रक दिनांक १५/१२/२००९ शासकीय सेवेत असतांना मृत्यु पावलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबियांना दिनांक १/१/२००६ पासुन वयाचे कोणतेही निर्बंध न ठेवता कर्मचाऱ्याच्या मृत्यु लगतच्या दिनांकापासुन १० वर्षापर्यंत सरसकट वरीलप्रमाणे वाढीव दराने कुटुंब निवृत्तीवेतन अनुज्ञेय केले आहे.

वाढीव दराने / सर्वसाधारण दराने कुटूंब निवéत्तीवेतनाची अनुज्ञेयतेबाबत

कर्मचा-याचा मéत्यू.

सेवेत असतांना कर्मचा-याचा मéत्यू झाल्यास

सेवानिवéत्तीनंतर कर्मचा-याचा मéत्यू. झाल्यास (निवéत्तीवेतन अनुज्ञेय असतांना)

1.

7 वर्षापेक्षा कमी सेवा

फक्त सर्वसाधारण दराने कुंटूब निवéत्तीवेतन मिळेल (वाढीव दराने कुंटूब निवéत्तीवेतन मिळणार नाही.)

निवéत्तीवेतनानंतर 65 वर्षे वया नंतर मéत्यू

.

फक्त सर्वसाधारण दराने कुंटूब निवéत्तीवेतना मिळेल (वाढीव दराने कुंटूब निवéत्तीवेतन मिळणार नाही.)

2.

7 वर्षे व

7 वर्षापेक्षा अधिक सेवा.

वाढीव दराने कुटूंब निवéत्ती वेतन अंतिम वेतनाच्या 50 टक्के मéत्यूच्या दिनांकानंतरच्या दिनांकापासुन 10 वर्षे पर्यंत व नंतर सर्वसाधारण

दराने कुटूंब निवÞत्ती वेतन मिळेल.

सेवानिवत्तीनंतर 65 वर्षे वयाच्या आंत मéत्यू. झाल्यास

वाढीव दराने कुटूंब निवééत्ती वेतन अंतिम वेतनाच्या 50 टक्के मéत्यूच्या दिनांकानंतरच्या दिनांकापासुन 7 वर्षा पर्यंत किंवा त्याचे वय 65 वर्षे होईपर्यंत यातील जो काळ कमी असेल तो पर्यंत वाढीव दराने कुटूंब निवÞत्ती वेतन   मिळेल. व नंतर सर्वसाधारण दराने कुटूंब निवÞत्ती वेतन मिळेल.

उदा.क्र.१-   खालील नमुद तपशिलाचे आधारे “अ” कर्मचाऱ्यांचे सेवानिवृत्तीविषयक लाभाची गणना करा.तसेच

जन्मतारीख – १/२/१९५१

नियतवयोमान सेवानिवृत्तीचा दिनांक 28/2/2009

शासकीय सेवेतील नियमित नियुक्तीचा दिनांक १३.९.१९७८

सन २००२ नंतर वैद्यकीय कारणाशिवाय असाधारण रजेचा कालावधी ८ महीने २३ दिवस

निलंबन कालावधी दिनाक ३/९/१९९८ ते २७/१२/१९९९ निलंबन काळ म्हणुन वैध (निलंबन) ठरविण्यात आला.

दिनांक १/१/२००६ पासुन राज्यशासकीय कर्मचाऱ्यांना ६ वा वेतन लागु झाल्यामुळे सुधारीत वेतनश्रेणीत वेतनबॅण्डरु. ९३००-३४८०० ग्रेड वेतन रु.४६०० मध्ये दिनांक १/७/२००७ रोजी असलेले वेतन वे.बॅ. रु.१७०६० ग्रेड वेतन ४६०० व दिनांक

१/७/२००८ रोजी वे.बॅ.रु.१७७१० ग्रेड वेतन ४६०० एवढे वेतन होते.

उत्तर

अर्हताकारी सेवेची गणना-

वर्ष

महीना

दिवस

१)शासकीय सेवेतील सेवानिवृत्तीचा दिनांक

२००९

02

28

२)शासकीय सेवेतील नियमित नियुक्तीचा दिनांक

१९७८

०९

१३

३)एकुण सेवा कालावधी

30

5

16

अनर्हताकारी सेवा

४) वैद्यकीय कारणाशिवाय असाधारण रजेचा कालावधी

०

८

२३

५)निलंबन कालावधीदि. ३/९/१९९ ते २७/१२/१९९९

१

३

२५

६) एकुण अनर्हताकारी सेवा कालावधी

२

०

१८

७) एकुण अर्हताकारी सेवा (३-६)

२८

4

28

प्रश्न 1

वेतन बॅन्ड रु. 9300-34800, ग्रेड वेतन रु.4600 मध्ये दिनांक 1/07/2014 पासुन वेतन बॅन्ड 21100/- ग्रेड वेतन 4600/- घेत असलेल्या गट “ब ”अधिका-याचे वेतन बॅन्ड रु.15600-39100, ग्रेड वेतन रु.5400 मध्ये दिनांक 13/9/2014 रोजी पदोन्नती झाली

असून ते पदोन्नती पदावर दिनांक 25/10/2014 रोजी रूजु झाले. पदोन्नती पदावरील वेतन निश्चिती करून पुढील वेतन वाढीच्या दिनांकास देय वेतन काढा.

प्रश्न 2

वेतन बॅन्ड रु. 9300-34800, ग्रेड वेतन रु.4400 मध्ये दिनांक 1/07/2013 पासुन वेतन बॅन्ड 18700/- ग्रेड वेतन 4400/- घेत असलेल्या गट “ब ”अराप कर्मचाऱ्याचे वेतन बॅन्ड रु.9300-34800, ग्रेड वेतन रु.4600 मध्ये दिनांक 23/12/2013 रोजी पदोन्नती झाली असून ते पदोन्नती पदावर दिनांक 1/1/2014 रोजी रूजु झाले. पदोन्नती पदावरील वेतन निश्चिती करून पुढील वेतन वाढीच्या दिनांकास देय वेतन काढा. तसेच सदर

कर्मचाऱ्याला शा.नि.दिनांक 6/11/1984 अन्वये विकल्प फायदेशिर असेल काय?मार्गदर्शन करा.

सदर नियमशासकीय सेवेत दिनांक 01.11.2005 पूर्वी प्रवेश केलेल्या सर्व कर्मचा- यांना लागू होतात

निवÞत्तीवेतन मिळणेसाठी पुढी अटी पूर्ण करणे आवश्यक आहे

निवÞत्ती वेतन मिळण्यासाठी वेतनाचे नियम ज्या सेवेला लागूहोतात अशा सेवेमध्ये कर्मचारी नियुक्त झलेला असला पाहिजे (नियम 2)

संपूर्ण सेवेत कोणत्यातरी एका पदावर कर्मचारी कायम असला पाहीजे

(नियम 30)

किंवा शासन निर्णय दिनांक 19.09.1975 प्रमाणे त्यास कायमपणाचे फायदे दिल्याचे प्रमाणपत्र आवश्यक आहे.

सेवेत असताना कर्मचा-याची वर्तणून चांगली असेल तरच

निवÞत्तीवेतन पुढे चालू राहू शकते.

सेवा निवÞत्ती नंतर देखिल कर्मचा-यांची वर्तणूक चागली असेल तरच निवÞत्ती वेतन पूढे चालू राहू शकते. (नियम 26)

सेवेत असतांना त्यांने काही गैरवर्तणू केली असेल तर व नंतर ती उघडकीस आली असेल तर त्यांचे निवÞत्ती वेतन पूर्णपणे किंवा अंशत: कायमचे किंवा काही कालावधीसाठी रोखुन घरण्याचा अधिकर शासनासस असतो (नियम-27)

कर्मचा-याने सेवेचा राजीनामा दिला किंवा शासनाने त्यास सेवेतून कमी किंवा बडतर्फ केले

तर त्यास निवÞत्ती वेतन मिळू शकत नाही.
(नियम-45)

शासन सेवेत दिनांक 31.10.2005 नंतर प्रवेश केलेल्या कर्मचा-यास सदर नियम लागु नाहीत. जे कर्मचारी दिनांक 01.01.2005 पूर्वी शासकीय सेवेत आहेत व त्यानंतर विहित मार्गाने नविन पदावर नामनिर्देशनाने नियुक्त झालेले असतील त्यांना सुध्दा महाराष्टÞ नागरी सेवा(निवÞत्ती वेतन) नियम 1982 हे लागू आहेत.

तसेच दि .01.11.2005 पुर्वी जे कर्मचारी शिक्षण सेवक म्हणून 100 टक्के अनुदानीत प्राथमिक/माध्यमिक /उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ट महाविधालय/अध्यापक महाविधालये येथे कार्यरत होते व जे कÞषी विभागातील कÞषी सेवक व ग्राम विभागातील ग्रामसेवक दिनांक 01.11.2005 नंतर त्यांना नियमित पदावर नेमणूक दिली असल्यास त्या

सर्वांना निवÞत्ती वेतनाचे नियम लागू होतील व निवÞत्ती वेतनास ते पात्र ठरतील. (शासन निर्णय वित्त विभाग क्रमांक
सेनिवे.1008/प्र.क्र.16/सेवा-
४/दि.19.07.2011))

नियम क्रामंक 26 व नियम क्रमांक 27 ची स्पष्टीकरणात्मक टिप्पणी. :-

प्रत्येक निवÞत्ती होणा-या कर्मचा-यास त्याने केलेल्या चागंल्या सेवे बद्दल निवÞत्ती वेतन दिले जाते. यासाठीच सेवेत असतांना त्याचे वर कोणत्याही प्रकारची विभागीय चौकशीअथवा न्यायीक कार्यवाही सुरु झालेली नाही किंवा प्रलंबित नाही अशा तहेचे प्रमाणपत्र नियुक्ती प्राधिका-यांकडून आवश्यक असते(नियम 26)

शासकीय कर्मचा-यावर सेवा

निवÞत्तीच्यादिवसापर्यंत जर विभागीय चौकशीसाठी आरोपपत्र निर्गमित केले असेल किंवा त्याला दिले असेल तर अथवा त्या कर्मचा-यास निवÞत्ती पूर्व निलंबित केले असेल तर त्या दिनांकापासुन विभागीय चौकशी सुरु झाली आहे असे समजण्यात येईल. (27) (6) (अ)

न्यायीक /फौजदारी कार्यवाहीचे बाबतीत

न्यायीक /फौजदारी कार्यवाहीचे बाबतीत
दंडाधिकारी ज्या तक्रारीची दखल घेतो अशी तक्रार अथवा प्रथम प्रतिवेदन (एफ.आय.आर.) पोलीस अधिका-याने ज्या तारखेस दाखल केले असेल त्या तारखेस सुरु केली असे समजण्यात येते.

तसेच दिवाणी कार्यवाहीचे बाबतीत न्यायालयात ज्या तारखेस सादर करण्यात आले असेल त्या दिनांकास न्यायीक कार्यवाही सुरु झाली असे

समजण्यात येईल.

जर वर नमुद केल्या पध्दतीप्रमाणे विभागीय/न्यायीक कार्यवाही निवÞत्तीचे दिनांकास सुरु नसेल तर त्याचे बाबतची “ ना चौकशी प्रमाणपत्र ” देणे क्रमपा्प्त आहे व त्या कर्मचा-यास निवÞत्तीवेतन विषयक लाभ मंजूर करावे लागतील त्यास प्रतिबंध करता येणार नाही

ज्या कर्मचा-याचे बाबतीत विभागीय चौकशी/ न्यायीक कार्यवाही चालू असेल त्यांचे बाबतीत सेवा निवÞत्ती दिनाकांनतरही ती चालू राहील व समाप्त केली जाईल. त्या कार्यवाहीचे समाप्ती नंतर तो कर्मचारी दोषी असल्यास त्यास निवÞत्ती वेतन पूर्ण पणे / अंशत: मंजूर करावयाचे किंवा नाही याचा निर्णय नियुंक्ती प्राधिकारी घेईल. शिस्त्ा भंग विषयक विहित कार्यपध्दतीचा अवलंब करणे गरजेचे आहे.   यासाठी त्याची निवÞत्तीचे दिनांकास विभागीय चौकशी वा

न्यायीक कार्यवाही प्रलंबित असेल तर त्या कर्मचा-यास निवÞत्तीचे दिनांकापासुन चौकशीचा निकाल लागेपर्यत 100 टक्के तात्पुंरते निवÞत्ती वेतन मंजुर करणे क्रमप्राप्त आहे.(नियम 130) मात्र त्यास तात्पुरते उपदान मंजुर करण्यात येऊ नये.

ज्या फौजदारी कार्यवाहीत अपराधी ठरला व तुंरगवास झाला तर निवÞत्ती वेतन मंजुर करण्याचा निर्णय विभागीय चौकशीची कर्यवाही पूर्ण करुण घ्यावी.(महाराष्टÅ नागरी सेवा शिस्त च अपिल नियम 1979)

कर्मचा-याच्या सेवा निवÞत्ती वेतन सुरु झाल्यावर कमी करणे अथवा काढून घेणे :-
(नियम – 26)

निवÞत्ती वेतन अनुज्ञेय होण्यासाठी चांगले वर्तन ही जशी पुर्व अट आहे तीच अट ते मंजुर

झाल्यावरही हयातभर लागू राहणार आहे. कर्मचा-यास न्यायालयाने गंभीर गुन्हया बद्ल अथवा गैरवर्तणुकी बद्ल अपराधी ठरविले असेल तर शासन त्या निवÞत्ती कर्मचा-याचे संपुर्ण निवÞत्ती वेतन किंवा त्याचा काही भाग कायमचा किंवा विशिष्ट कालावधीसाठी रोखून धरु शकेल किंवा काढून घेउ शकेल.

न्यायालयाचे निर्णयानुसार जेंव्हा निवÞत्ती वेतनाचा काही भाग काढून घेतला जातो. तेंव्हा उर्वरित भाग हा शासनाचे वेळोवेळी विहित केलेल्या किमान निवÞत्ती वेतनापेक्षा कमी असणार नाही.

वेतन सुरु झाल्यावर कमी करणे अथवा काढून घेणे :- (नियम – 26)

निवÞत्तीवेतन अनुज्ञेय होण्यासाठी चांगले वर्तन ही जशी पुर्व अट आहे तीच अट ते मंजुर

झाल्यावरही हयातभर लागू राहणार आहे. कर्मचा-यास न्यायालयाने गंभीर गुन्हया बद्ल अथवा गैरवर्तणुकी बद्ल अपराधी ठरविले असेल तर शासन त्या निवÞत्तीकर्मचा-याचे संपुर्ण निवÞत्ती वेतन किंवा त्याचा काही भाग कायमचा किंवा विशिष्ट कालावधीसाठी रोखून धरु शकेल किंवा काढून घेउ शकेल.

न्यायालयाचे निर्णयानुसार जेंव्हा निवृत्ती वेतनाचा काही भाग काढून घेतला जातो. तेंव्हा उर्वरित भाग हा शासनाचे वेळोवेळी विहित केलेल्या किमान निवÞत्ती वेतनापेक्षा कमी असणार नाही.नंतरही जर त्याने सेवा काळात केलेल्या अनियमितता उघडकीस आल्या तर त्याचे विरुध्द नियुक्ती प्राधिकारी याची परवानगी घेऊन विभागीय चौकश/न्यायीक कार्यवाही सुरु करता येईल. मात्र अशी कार्यवाही सुरु करतांना दोषारोप पत्र निर्गमित करण्याचा दिनांका लगत

पूर्वीच्या चार वर्षातील सेवाकाळात घडलेल्या घटना बाबत आरोपपत्र ठेवता येणार नाही.
निवÞत्ती वेतन सुरु झाल्यावर कमी करणे अथवा काढून घेणे :- (नियम – 26)

निवÞत्ती वेतन अनुज्ञेय होण्यासाठी चांगले वर्तन ही जशी पुर्व अट आहे तीच अट ते मंजुर झाल्यावरही हयातभर लागू राहणार आहे. कर्मचा-यास न्यायालयाने गंभीर गुन्हया बद्‌ल अथवा गैरवर्तणुकी बद्‌ल अपराधी ठरविले असेल तर शासन त्या निवÞत्ती कर्मचा-याचे संपुर्ण निवÞत्ती वेतन किंवा त्याचा काही भाग कायमचा किंवा विशिष्ट कालावधीसाठी रोखून धरु शकेल किंवा काढून घेउ शकेल.

न्यायालयाचे निर्णयानुसार जेंव्हा निवÞत्ती वेतनाचा काही भाग काढून घेतला जातो. तेंव्हा उर्वरित भाग हा शासनाचे वेळोवेळी विहित केलेल्या किमान निवÞत्ती वेतनापेक्षा कमी

असणार नाही.

न्यायीक कार्यवाही व्यतिरिक्त अन्य बाबींमध्ये निवÞत्त कर्मचारी हा दोषी आहे असे आढळून आले तर शासन वरिल प्रमाणे निवÞत्ती वेतन काढून किंवा रोखून ठेवण्याची कार्यवाही करण्यापुर्वी (महाराष्टÅ नागरी सेवा (शिस्त च अपिल) नियम 1979 मधील नियम 8 व 10 प्रमाणे कार्यवाही करणे जरुरी आहे   नियम (26)

एखादया कर्मचा-यास शासनाने सेवेतुन कमी केले अथवा बडतर्फ केले तर त्याचा त्याने केलेल्या शासकीय सेवेवरिल हक्क समाप्त होणे याचाच अर्थ अशा प्रकारे सेवा समाप्त होणा-या कर्मचा-यास त्याने व्यतीत केलेल्या सेवेच्या आधारे निवÞत्ती वेतन विषयक लाभ मंजुर करता येणार

नियम क्रामंक 47 व नियम क्रमांक 48 ची स्पष्टीकरणात्मक टिप्पणी. :-

कर्मचा-याची सेवा खंडीत झाली आहे किंवा कोणत्याही कारणाने शासनाने सेवेतुन कमी केले असेल अथवा राजीनामा दिला असेल तथापि काही कालावधीनंतर त्या कर्मचा-यास परत शासकीय सेवेत घेतल्यावर अनुपस्थितीचा कालावधी जोपर्यत क्षमापित केला जात नाही तो पर्यत तत्पुर्वीचा सेवा कालावधी हा निवÞत्तीवेतनासाठी ग्राहय धरला जाणार नाही.

खड क्षमापन :-

शासकीय कर्मचा-याचे बाबतीत पडलेले सेवा खंड क्षमापित

करण्याचे अधिकार नियुक्ती प्राधिका-यास दिला आहे. व त्या बाबतच्या शर्ती खालील प्रमाणे आहे.खंड शासकीय कर्मचा-याच्या आटोक्या

बाहेरिल कारणामुळे असावेत.सेवा खंडाचा कालावधी वगळून खंड पडण्यापुर्वीची सेवा ही पाच वर्षापेक्षा कमी असेल तर खंड क्षमापीत करता येणार नाही.

सेवेतील खंडाचा कालावधी एका वर्षापेक्षा अधिक असु नये.

खंड कालावधी जरी क्षमापीत झाला तरी तो कालावधी हा अहर्ताकारी सेवा म्हणुन गणन्यात येणार नाही.

अभिप्राय :- दि.27.02.2009 पासुन निवÞत्त होणा-या कर्मचा-याची सेवा दहा वर्षापेक्षा जास्त असेल त्यांना निवÞत्तीवेतनाई वेतनाच्या 50 टक्के निवÞत्ती वेतन अनुज्ञेय असल्याने खंड क्षमापनाची गरज उरली नाही.

मात्र निवÞत्तीचे वेळी अहर्ताकारी सेवा दहा

वर्षापेक्षा कमी असल्यास खंड क्षमापन करणे जरुरीचे आहे.

सेवा शैक्षिणिक कर्मचा-यांचे खंड क्षमापणाच्या तरतुदी.:-

शासनाने अनुदानीत माध्यमिक /प्राथमिक /उच्च माध्यमिक /उच्च व तत्र शिक्षण येथे कार्यरत शिक्षक / प्रध्यापक व शिक्षक इतर कर्मचा-यांना राज्य शासकीय कर्मचा-यांप्रमाणे निवÞत्ती वेतनाचे लाभ वेळोवेळी मंजुर केले आहे.

सदरचे कर्मचा-यांची ब-याच वेळा निनिराळया संस्थांमधे सेवा करित असतांना त्यांच्या सेवेमध्ये प्रत्यक्ष अथवा तांत्रिक खंड असू शकतात. सदर खंड क्षमापित करण्याबाबत शासन निर्णय क्रमांकपीईएक/1088/20973/582/ माशि-6 दि.10.05.1989 खालील मार्गदर्शक तत्वे विहित केली आहेत.

अ) एकुण सेवेतील सेवा खंड सहा पेक्षा जास्त असु नये.वरिल सहा खंडापैकी तीन पेक्षा जास्त खंड स्व-राजीनाम्यामुळे   होणारे असू नये.वरिल सर्व सेवा खंडाचा एकुण कालावधी दोन वर्षापेक्षा जास्त असू नये तसेच

कोणत्याही एका खंडाचा कालावधी बारा महिन्यापेक्षा जास्त असु नये.

सेवा खंड कालावधीत अन्य कोठेही सेवा केलेली नसावी.

सेवा खंड एक किंवा वेगवगळया माध्यमिक शाळेतील असावेत.

निवÞत्तीवेतनासाठी वरिल शर्तीच्या अधिन राहून सेवा खंडक्षमापनाचे अधिकार हे विभगीय शिक्षण उपसंचालकांना आहेत. व ते अधिकार शक्यतो निवÞत्तीच्या वेळी वापरुन सेवा खंड क्षमापित

केले जात आहेत. सस्था चालकांना खंड क्षमापन करण्याचे कोणतेही अधिकार शासनाने दिलेल नाहीत.

वरिल अ मधील अंटी पुर्ण होत नसतील तर अशा प्रकरणी सेवा खंड क्षमापणाचे अधिकार सचिव, शिक्षण विभाग यांना आहेत व त्याच्या शर्ती खालील प्रमाणे आहेत.

सेवा खंड क्षमापनामुळे निवÞत्ती वेतन विषयक लाभ कमीत कमी पाच वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त अर्हताकारी सेवा त्यात उपलब्ध होत असावी.

सेवा खंडाचा कालावधी संपूर्ण अहर्ताकारी सेवेच्या 1/५ पेक्षा जास्त असू नये.

अभिप्राय :- दि.27.02.2009 पासुन निवÞत्ती होणा-या कर्मचा-याची सेवा दहा वर्षापेक्षा जास्त असेल त्यांना निवÞत्ती वेतनार्ह वेतनाच्या 50 टक्के निवÞत्ती वेतन अनुज्ञेय असल्याने खंड

क्षमापनाची गरज उरली नाही.

शिक्षकाचे बाबतीत असे खंड 30.09.1974 नंतरचे तर शिक्षकेत्तर कर्मचा-यांचे बाबतीत दिनांक 31.12.1975 नंतरचे असू नयेत तात्रीक सेवा खंडासह सेवेतील एकुण सेवा खंड 10 पेक्षा जास्त असू नये व त्यापेकी 4 पेक्षा जास्त खंड स्व- राजीनाम्यामुळ्रे उदभवलेले नसावेत.

सेवा खंड, बेकारी, पूर्ण वेळ पद उपलबधते अभावी केलेली अर्ध वेळ सेवा, राष्टीय चळवळीत भाग, एकाच संस्थेत परंतु निवÞत्ती वेतन अनुज्ञेय नसलेल्या पदावरील सेवा किंवा विना अनुदानीत व मान्यता प्राप्त नसलेल्या शाळातील सेवा या कारणांमुळे झालेले असावेत

महाराष्टÞ नागरी सेवा (निवÞत्ती वेतनाचे अंशराशीकरण) नियम 1984 :-

कर्मचारी सेवा निवÞत्ती झाल्यानंतर त्याला जे निवÞत्ती वेतन दिले जाते त्या रकमेचा काही भाग शासनास परत करुन त्याच्या मोबदल्यात ठोक रक्कम घेणे याला निवÞत्ती वेतनाचे अंशराशीकरण असे म्हणतात. यालाच पेन्शन विकने असे म्हणतात.

निवÞत्तीवेतनाचे अंशराशीकरण करण्याबाबतचा विहित नमुन्यातील अर्ज कर्मचा-याने नियत वयोमान सेवा निवÞत्ती होताच तीन महिने निवÞत्ती पुर्वी किंवा निवÞत्ती नंतर एक वर्षाचे आत दिल्यास कोणत्याही वैद्यकीय तपासणी शिवाय अंशराशीकरणाची रक्कम अनुज्ञेय ठरते.

निवÞत्तीच्या दिनांकापासुन एक वर्षा नंतर अंशराशीकरणाचा अर्ज संबधित कर्मचा-याने

दिला तर त्यास वेद्यकीय तपासणीस समोरे जावे लागते.

रुग्णतानिवÞत्ती वेतन घेणा-या कर्मचा-यांना मात्र मुळातच वैद्यकीय तपासणीशीवाय अंशराशीकरण मंजुर करता येणार नाही, मग त्याने अर्ज केंव्हाही केलेला असो. निवÞत्ती वेतनाची जी रक्कम असते त्या रक्कमेच्या जास्तीत जास्त १/3 एवढीच रक्कम विकता येते (अंशराशीकरण) करता येते.

उदा. एखादया कर्मचा-यास रुपये 3246/- निवÞत्ती वेतन मिळणार असेल तर तो 3246 X 1/3 = 1082 एवढयाच भागाचे अंशराशीकरण करु शकतो (पेन्शन विकु शकतो.)

कर्मचा-याने अर्ज केल्यानंतर पुढील जन्मदिनी त्याचे किती वय होईल ते पहावे.

अशंराशीकरणाच्या नियमातील जोडपत्र एक

पहावे. त्या जोडपत्रातील त्या त्या वयासमोरअशराशीकरणाचा दर दिलेला आहे. त्या दरास प्रथम 12 ने गुणावे व नंतर निवÞत्तीवेतन विकाववयाच्या भागाच्या रक्मेने गुणावे, म्हणजे अशराशीकरणाचे एकुण मुल्य येते.

उपरोक्त रुपये 1082/- चे अशंराशीकरण करु इच्छीणारा कमर्तचारी 58 वर्षे वयानंतर निवÞत्त झाला असेल तर पुढील जन्मदिनी त्याचे वय 59 वर्षै होईल. या वयासमोर कोष्टकात रुपये 10.46 एवढा दर दिला आहे. या संदर्भात पुढील सुत्र वापरात येईल.

अंशराशीकरण मुल्य= अशंराशीकरणाचा दरX 12X अशंराशीकÞत भाग.

= 10.46 X 12 X 1082

= 135812=64 म्हणजेच 135813 /-

अशंराशीकरणानंतरनिवÞत्ती वेतनाचा उर्वरित भाग :-

निवÞत्ती वेतन धारकास दरमहा पध्दतीने दिला जातो.

निवÞत्तीवेतनावर जी महागाईवाढ दिली जाते ती मात्र मूळ निवÞत्तीवेतन रकमेवर दिली जाते.

वरिल उदा. रुपये 3246 पैकी रुपये 1082 अशराशीकरण केल्यानंतर निवÞत्ती वेतन धारकास दरमा रुपये 2164 निवÞत्ती वेतन मिळेल, परंतु रुपये 3246 या रक्कमेवर लागु असणारी महागाईवाढ दिली जाईल.

उदा. मुळ निवÞत्ती वेतन   रुपये 3246

(वजा) अशराशीकरण रुपये १/3   रुपये

1082

——————

अशराशीकरण वजा केल्यानंतर निवÞत्ती वेतन रुपये 2164

मुळ निवÞत्ती वेतनावर महागाई वाढ रुपये ——-

एकुण मासिक निवÞत्ती वेतन रुपये ——–

ज्या तारखेस अंशराशीकरण केले आहे म्हणजे अंशराशीकरणापासून पुढे 15 वर्षे पूर्ण होतील त्या तारखेपासून वरिल प्रमाणे निवÞत्ती वेतन अशंराशीकरण केलेला भाग त्यास परत दरमहा पध्दतीने दिला जाईल. म्हणजेच त्याचे मुळ निवÞत्ती वेतन त्यास पुन्हा दिले जाईल. (पुन:स्थपित होईल.)

अंशराशीकरणाची प्रत्यक्ष रक्कम प्रदान तारखेपासून 15 वर्षे मोजली जातात ही बाब लक्षात घ्यावी.

दिनांक 27.02.2009 पसून सेवा निवÞत्ती होणा-या कर्मचा-यास 1/3 एवजी मुळ निवÞत्ती वेतनाच्या 40 टक्के पर्यंत अंशराशीकरण अनूज्ञेय केले आहे.मात्र अंशराशीकरणाचेदर सुधारित झालेअसून शासन निर्णय वित्त विभाग क्रमांक सेनिवे/1009/प्र.क्र. 33/सेवा-4 दिनांक 30.10.2009 मधील जोडपत्रात नमुद केलेले आहेत.

न्यायीक अधिका-यासाठी अंशराशीकरण त्याचे मुळ निवÞत्ती वेनाच्या 50 टक्के पर्यंत करता येणार आहे.

ज्या कर्मचा-यावर विभागीय चौकशी सुरु अशा कर्मचा-यांच्या बाबतीतविभागीय

चौकशीचा निकाल लागल्यावरजर निवÞत्ती वेतन अनुज्ञेय ठरले तरच अशंराशीकरणाचा लाभ त्यांना देता येईल.

अशा प्रकरणी विभागीय चौकशी निकाली निघाल्याचाआदेशाच्यातारखेपासून एक वर्षाच्या आत सेवा निवÞत्ती कर्मचा-यानेअंशराशी करणासाठीअर्ज केल्यास वैद्यकीय तपासणी शिवायअशंराशीकरण अनुज्ञेय ठरते.

विभागीय चौकशी संपताच सेवा निवÞत्तीधारकाचे त्यावेळेस जे वय असेल त्या वयोमानासमोरजो दर अंशराशीकरण तक्त्यात दर्शविला आहे त्याप्रमाणे अंशराशीकरण अनुज्ञेय राहील.

कुटंब निवृत्ती वेतनासाठी नामनिर्देशन :-

एक वर्षे सतत व नियमित सेवा झलेला

कर्मचारी हा कुटंब निवÞत्ती वेतनासाठी पात्र असतो.

त्यामुळे नियम क्रमांक 115(1) च्या तरतुदीप्रमाणे त्याने त्याच्यापश्चात त्याचे मÞत्यू उपदान कोणास द्यावयाचे या करिता नामनिर्देशन भरुन देणे आवयश्यक आहे.

विवाहीत कर्मचा-याने त्याचे नामनिर्दशन केवळ त्याच्या कुटूबियांचे नावाने (त्याच्या कायदेशीर वैवाहिक संबधातून निर्माण होणारी संतती व पत्नी याचा रक्कमेवर प्रथम हक्क असतो.)करणे अरावश्यक आहे.

सदरचे नामनिर्देशन हेकार्यालय प्रमुखाने स्विकÞत केलेले असावेत्याची एक प्रत सेवास्तकात लावलेले असावे.कर्मचा-याचे मÞत्युचे पश्चात कुटूबियांचे आर्थिक हाल होऊ नयेत म्हणून नामनिर्देशन पत्राची छायाकिंत प्रत व

कार्यालय प्रमुखांनी दिलेलीपोहोच पावती आपल्या कुटूबियांना सहज हाती लागेल अशा ठिकाणी ठेवावीवकर्मचा-याने आपल्या कुटूंबियांना तसे अवगत करणे इष्ट राहील.

कुटंब निवÞत्ती वेतनासाठी सुध्दा कर्मचा-यांने सेवेत असतानांच विहित नमुना 3 मध्ये कुटूबांचा तपशिल कार्यालयास दणे आवश्यक आहे

सहावे वेतन आयोगाच्या शिफारसीनुसार मयत कर्मचा-याच्या कुटुंबांना मिळणारे लाभ. :-

कुटूंब निवÞत्ती वेतनशासकीय कर्मचारी सेवेत असतांना मÞत्युझाल्यासत्याच्याकुटूंबियास/वारसांना खालील प्रमाणे रक्कमामंजुर केल्या जातात.

मृत्यु उपदान

रजा रोखीकरण

गट विमा योजना.

भविष्य निर्वाह निधीची शिल्लक रक्कम.

ठेव संलग्न विमा योजना.

बदली प्रवास भत्ता.

घरबांधनी कर्जावरिल व्याज माफ करणे.

मृतकर्मचा-यांच्य कुटूंबियांना तातडीची मदत

शासकीय कर्मचा-याचे मतिमंद अपल्यास संपूर्ण

हयातभर कुटूंब निवÞत्ती वेतन.

अनर्जित रजा वेतनाची वसुली माफ.

निलंबित काळाच्या वेतनाची अनुज्ञेयता.

पूर्ण सेवानिवÞत्ती वेतन असलेल्या कर्मचा-यांचे सुधारित निवÞत्ती वेतन :-

श्री किशोर हे दिनांक 31.07.2009 रोजी नियत वयोमान पूर्ण झाल्यामुळे सेवा निवÞत्ती झाले असून त्याची एकूण 33 वर्षाची पूर्ण सेवा झालेली आहे.सेवा निवÞत्तीच्या दिनांकास त्यांचे मूळ वेतन 9300 – 34800 ग्रेड वेतन 4300 मध्ये दि. 31.07.2009 रोजी 19460 + 4300 = रुपये 23760/- असे आहे.   त्यांचा वेतन वाढीचा दिनांक 1 जुलै 2009 आहे.त्यांना सुधारित वेतन नियमानुसार निवÞत्ती वेतनाचा लाभ कसा मिळेल.

सदर कर्मचा-याची 20 वर्पापेक्षा जास्त अहर्ताकारी सेवा असल्यामुळे त्या कर्मचा-स पूर्ण निवÞत्तीवेतन लागू होईल. त्याकरिता शेवटच्या दहा महिन्याचे सरासरी वेतन अथावा शेवटचे वेतन यापैकी जे फायदेशिर आहे. त्याच्या निम्मे निवÞत्ती वेतन मिळेल.

अ)   निवÞत्ती वेतनार्ह वेतन :-

निवÞत्ती वेतनार्ह वेतन. काढण्यासाठी शेवटच्या दहा महिन्याचेसरासरी वेतन.10/08 ते 6/09 (17860 +4300) = 23060) X 9 = 207540

07/09 ते 07/09 (19460 +4300) = 23760) X 1 = 23760

(जुलै 2009 ची वेतनवाढ)

शेवटच्या दहा महिन्याचे सरासरी वेतन = 231300

निवÞत्ती वेतनार्ह वेतन = दहा महिन्याची एकुण बेरिज ÷ 10

निवÞत्तीवेतनार्ह वेतन= 231300 ÷ 10 = 23130

(ब) निवÞत्ती वेतन :-

सुत्र :- निवÞत्ती वेतन = (निवÞत्ती वेतनार्ह वेतन)÷ 2

निवÞत्ती वेतन = 23130 ÷ 2 = 11565

किंवा शेवटच्या महिन्याचे वेतन

सुत्र :- निवÞत्ती वेतन = (अंतिम वेतन) ÷ 2

निवÞत्ती वेतन = 23760 ÷ 2 = 11880

शेवटच्या महिन्याचे वेतनाचे निम्मे वेतन हे सरासरी वेतनापेक्षा

जास्त असल्यामूळे निवÞत्ती वेतनासाठी त्याचा विचार करावा

निवÞत्ती वेतन :- = रुपये 11880/- प्रति माह प्रमाणे अनुज्ञेय राहील.

(क)   सेवा निवÞत्ती उपदान :-

सुत्र:-

सेवा निवÞत्ती उपदान=¼X शेवटचे वेतनX सहामाही सेवा

(जास्तीत जास्त 66

किंवा रुपये ७ लक्ष (यापैकी कमी.)

= ¼ X 23760 X 66 = 392040

सेवा निवÞत्ती उपदान :- रुपये 392040/- मिळेल

(ड)   कुटूंब निवÞत्ती वेतन :-

सर्व कर्मचा-यांकरिता सुधारित कुटूंब निवÞत्ती वेतनहे शेवटच्या वेतनावर 30 टक्के दराने अनुज्ञेय आहे.

सुत्र :- (अ) कुटूंब निवÞत्ती वेतन = शेवटचे

वेतन X 30 ÷100

अंशराशीकरण करता येते.

निवÞत्ती वेतनाचे अंशशीकरण :-

सुत्र :-

निवÞत्ती वेतनअंशराशीकरत भाग = रु.11880 X 40 ÷ 100 = रु 4752/-

अंशराशीकरण= पेन्शन विकीचा भाग X 12 X अंशराशीकरण दर

अंशराशीकरण =4752 X 12 X 8.371

= 477348/-

अंशराशीकरणाचा लाभ रुपये 477348/- मिळेल.

अंशराशीकरणाचा लाभ मंजुर झाल्यानंतर त्या महिन्यापासुन त्याच्या निवÞत्तीवेतनात दर महा रुपये 4752/- कपात करुन उर्वरित निवÞत्तीवेतन रुपये 11880 – 4752 = 7128 अधिक अनुज्ञेय होणारा रुपये 11880 वरिल महागाई भत्ता देय राहील.

निवÞत्तीवेतन विषयक कागदपत्रे पूर्ण करण्याचे वेळापत्रक

प्राधकार

अभिप्राय

नियम 118

विभाग प्रमुखांनी अथवा नियुक्ती प्राधिकारी यांनी दर वर्षी 01 जानेवारी व 01 जूलै रोजी पुढील 30 महिन्यात नियत वयोमानाप्रमाणे सेवा निवÞत्त होणा-या कर्मचा-यांची यादी तयार

करुन संबधितांना पाठविण्यात यावी.

नियम 121 व 122

अ) कर्मचा-याच्या सेवा निवÞत्तीच्या दोन वर्षे आधी सेवापुस्तकाची काळजी पुर्वक तपासणी करुन उणिवा शोधून पूर्तता करावी यामध्ये सेवेतील खंड , निलंबन (असल्यास) नियमीत, वेतनवाढी व वेतन निश्चिती बाबतची खात्री करणे वेतन पडताळणी करणे इत्यादी बाबींची पूर्तता करावी

नियम 121 व 122

(ब) आठ महिने आधी नमुना क्रमांक 3,4,3 व 5 कर्मचा-याकडून भरुन घेणे.

(क) सहा महिने अगोदर नमुना 6 पूर्ण करुण

निवÞत्ती वेतन प्रकरण कार्यालय प्रमुखाने महालेखाप यांचेकडे सेवा पुस्तकासह पाठविणे.

(ड) कर्मचा-याकडून शासनास येणे रकमेबाबत “ ना देय प्रमाणपत्र “ व ना चौकशी प्रमाणपत्र “नियुक्ती प्राधिका-याकडून प्राप्त करुन किमान दोन महिने आधी महालेखापाल यांचेकडे पाठविणे अपेक्षित आहे.

नियम 126

(अ) कागदपत्राचे अभावी कर्मचा-यास वेळेवर निवÞत्तीवेतन मिळणे शक्य नसल्यास त्यास तात्पुरते

निवÞत्तीवेतन कार्यालय प्रमुखाला असणारे अधिकार वापरुन पहिल्या सहा महिन्यापर्यत प्रदान करावे. आवश्यता असल्यास पुढील कालावधीसाठी महालेखापाल यांच्या सल्ल्याने ते

मंजूर करता येईल.

नियम 126

तसेच जर कर्मचा-यवर विभागीय चौकशी सुरु असेल तर वरिल (अ) मध्ये नमुद पध्दतीने तात्पुरते निवÞत्तीवेतन मंजुर करावे पहिल्या सहा महिन्यासाठी प्रथम तात्पुरते निवÞत्तीवेतन कार्यालय प्रमुखाने मंजुर करावे विभागीय चौकशी पूर्ण होण्याची शक्ता नसल्यास महालेखापाल यांच्या सल्ल्याने चौकशी पूर्ण होई पर्यंतच्या काळासाठी तात्पुरते निवÞत्ती वेतन मंजुर करावे.

(ब) विभागीय चौकशी सुरु नसेल व ना चौकशी प्रमाणपत्र प्राप्त झाले असल्यास रुपये 1000/- रोखुन तात्पुरते उपदानही मंजुर करता येईल.

नियम 130

(क) ज्या कर्मचा-यांवर विभागीय चौकशी प्रलंबित असेल तर मात्र उपदान रकमेचे प्रदान करु नये. विभागीय चौकशीचा निकाल लागून “ व ना चौकशी प्रमाणपत्र “ प्राप्त झाल्यावरच ते देय राहील.

(ई) सेवा निवÞत्ती कर्मचा-यास महालेखापल यांचेकडून निवÞत्ती वेतनाचे प्राधिकार पत्र (पी.पी.ओ) प्राप्त होताच त्या त्याचे तात्पुरते निवÞत्तीवेतन बंद करुन तात्पुरते निवÞत्तीवेतन व उपदान प्रदानाबाबतचे प्रमाणपत्र देण्यात यावे.

नियम 129 अे. व 129 बी.

जर कर्मचा-याचे निवÞत्ती उपदान विषयक लाभास तीन महिन्यापेक्षा जास्त व निवÞत्ती वेतनास सहा महिन्यापेक्षा जास्त उशिर झाला व

कर्मचा-याने जर मागणी केली तर शासन निर्णय वित्त विभाग क्रमांक सेनिवे/1085/सीआर/1845/सेवा-४दि.23.06.1986

नियम 129 अे. व 129 बी.

व शासन निर्णय वित्त विभाग क्रमांक सेनिवे/1088/ 1167/सेवा-४ दि. 05.05.1990 प्रमाणे व्याज देय आहे. अशा प्रकरणी प्रशासकीय विलंब असेल तरच व्याज देय. विलंबा बाबत जो कर्मचारी जबाबदार असेल त्याचेवर जबाबदारी निश्चित करुन प्रशासकीय कार्यवाही करणे अपेक्षित आहे.

व्याज देण्याची नौबत येऊ नये म्हणून प्रत्येक सेवा निवÞत्तास तात्पुरते सेव निवÞत्ती वेतन मंजुर करणे गरजेवचे आहे. त्यामुळे व्याज प्रदान

करणे टाळता येते.

विभागीय चौकशी संल्यानंतर जर उपदान आहरणास नियुक्ती प्राधिका-यानी परवानगी दिली तर देय ताखेच्या नंतर तीन महिन्यापासुन व्याज देय राहील.

नियम 140

कर्मचारी मÞþत झाल्याचे कळताच कार्यालय प्रमुख कुटूंब निवÞत्तीवेतन मंजूर करण्याची कागदपत्रे तयार करणे सुरु करुन व मागणी आल्या बरोबर सर्व कागदपत्रे महालेखापाल यांचेकडे पाठविण्या पूवी तात्पुरते कुटूंब निवÞत्ती वेतन व तात्पुरते उपदान मंजुर करावे.

निवÞत्ती वेतन विषयक कागदपत्राचे नमुने :-

सेवा निवÞत्तीवेतन

कुटूंब निवÞत्तीवेतन

1) नमुना.

1) नमुना – 3 -कुटूंबाचा तपशिल

2) नमुना-5-विहित नमुन्यातील

3) नमुना सही,पती पत्नी फोटो वगैरेसह.

4) नमुना-5- निवÞत्ती वेतन व उपदाननिर्धारण

नमुना -12 –अर्ज

नमुना 16- कुटूंब निवÞत्ती वेतन गणना पत्रक.

नमुना-नमुना 17-महालेखापाल यांचेकडे पाठवावयाचे पत्र.

2) ना देय प्रमाणपत्र

—

3) नमुना -७ – ना चौकशी प्रमाणपत्र महालेखापाल यांचेकडे पाठवावयाचे पत्र.

ना देय प्रमाणपत्र

4) अंशराशीकरण अर्ज नमुना अर्ज -५ गट विमा नामनिर्देशन व व्याजाचा नमुना अर्ज -५

5) भ.नि. नि. अंतिम प्रदान

भाग -१ व 2

भ.नि. नि.नामनिर्देशीत व्याजाचा भाग सी मध्ये अर्ज ठेव सलग्न योजनेतंर्गत अनुज्ञेय असलेली रक्कम मीळणेसाठीचा अर्ज.

6) गट विमा योजना लाभ

मागणी अर्ज

—

मुदतपूर्व व स्वेच्छा सेवा

निवÞत्ती

वरिलप्रमाणे परंतु स्वेच्छा
निवÞत्ती. व
अंशराशीकरणाबात.
—

नमुना भाग -अ मधील अर्ज
—

मÞत्यु उपदान :-
सेवेत असतांना मÞत्यु पावलेल्या मÞत कर्मचा-
याचे बाबतीत मÞतू उपदान खालील प्रमाणे
अनुज्ञेय राहील.
1.
एक वर्षापेक्षा कमी सेवा झाली असेत तर

वेतनाच्या दोन पट

2.

एक वर्षापेक्षा जास्त परंतु पाच वर्षापेक्षा कमी सेवा झाली असेल तर.

वेतनाच्या 6 पट

3.

5 वर्ष किंवा जास्त परंतु 20 वर्षापेक्षा कमी सेवा झाली असेल तर.

वेतनाच्या 12 पट

4.

20 वर्ष कींवा त्याहून   जास्त सेवा झाली असेल

तर.

अर्हताकारी सेवेच्या पूर्ण केलेल्या प्रत्येक सहामाही कालावधीसाठी अंतिम वेतनाच्या 50 टक्के एवढे कींवा जास्तीत जास्त 33 महिन्याचे अंतिम वेतन परंतु आथीक मर्यादा दिनांक 31.12.2005 पर्यत दोन लाख पन्नास हजार व दिनांक 01.01.2006 पासुन सात लाख एवढी राहील. यातील जी रक्कम कमी असेल ती अनूज्ञेय राहील.

शासकीय कर्मचारी सेवा निवÞत्त झाल्यानंतर त्यास एकरकमी व मासिक पध्दतीने किंवा त्याच्या मÞत्युनंतर त्यांच्या कुंटूबीयास एकरकमी आणि मासिक पध्दतीने जी रक्कम दिली जाते त्यास सेवा निवÞत्ती वेतन / कुंटूब निवÞत्ती वेतन म्हणतात.

सदर कर्मचा-याची सेवा निवÞत्ती झाल्यावर त्याला सेवा निवÞत्ती वेतना व्यतिरिक्त, सेवा निवÞत्ती उपदान व अंशराशीकरणाचाही समावेश असतो. (सेवा निवÞत्ती उपदाना करिता कर्मचा-याची कमीत कमी पाच वर्षे सेवा होणे आवश्यक आहे.)

सेवा निवÞत्ती वेतन :-

सुत्र :-   सेवा निवÞत्ती   =   अंतिम वेतन   ÷ 2

सुत्र :-

सेवा निवÞत्ती उपदान = ¼X शेवटचे वेतन X सहामाही सेवा

(जास्तीत जास्त 66)

किंवा रुपये ७ लक्ष (यापैकी कमी.)

(सेवा निवÞत्ती उपदाना करिता कमीत कमी 5 वषे नियमित सेवा असेणे आवश्यक आहे.)

अंशराशीकरण :-

सुत्र :-

निवÞत्ती वेतन अंशराशीकरण भाग =निवÞत्तीवेतन X 40 ÷ 100

अंशराशीकरण =अंशराशीकरण भाग X 12 X अंशराशीकरण दर

कुटूंब निवÞत्ती वेतन :-

कर्मचा-याचा सेवेत असतांना मÞत्यु झाल्यास त्याचे कुटुंबीयांना कुटूंब निवÞत्ती वेतना व्यतिरिक्त मÞत्यु उपदान खालील सुत्रानुसार देण्यात येते.

कुटूंब निवÞत्ती वेतन :-

सुत्र :-   कुटूंब निवÞत्ती वेतन = अंतिम वेतन ÷ 2

मÞत्यु उपदान :-

सुत्र :-

मÞत्यु उपदान=½X शेवटचे वेतन   X सहामाही सेव

(जास्तीत जास्त 66)

किंवा रुपये ७ लक्ष (यापैकी कमी.)

सेवा उपदान :- (pro rate service gratuity)

ज्या कर्मचा-यांची सेवा 10 वर्षापेक्षा कमी झाली आहे त्यांना मासिक निवÞत्ती वेतन अनुज्ञेय नाही. तथापी त्यांना सेवेवर आधारित

सेवा उपदान (मासिक निवÞत्तीवेतना ऐवजी) अनुज्ञेय राहील.सेवा उपदान अहर्ताकारी सेवेच्या प्रत्येक सहामाहीसाठी अर्ध्या महिन्याचे अतिम वेतन या दराने मिळेल.

सेवा उपदान खालील सुत्रानुसार मंजुर करण्यात येते. :-

सुत्र :-

सेवा उपदान   = ½ X अंतिम वेतन X सहामही कालावधी

दिनांक 01.01.2006 पासुन सेवानिवÞत्ती / सेवेत असतांना मÞत्यु झालेल्या कमर्चा-यांना सेवा निवÞत्ती उपदान /मÞत्यु उपदानाच्या रक्कमेची मर्यादा 7 लाखाची झालेली आहे.

अर्हर्ताकारी सेवेची गणना :-

सेवानिवÞत्तीनंतर कर्मचा-यास मिळणारे लाभ त्यांच्या एकुण अर्हताकारी सेवेवर अवलंबुन असतात. त्यामुळे अर्हताकारी सेवा गणना करणे महत्वाची आहे.

मुख्यत: सेवानिवÞत्ती वेतन व उपदान याकरिता अर्हताकारी सेवा मोजावी लागते.

सेवानिवÞत्ती वेतन व उपदान कर्मचा-याच्या सेवेच्या प्रत्येक सहामाही कालावधीवर मिळत असल्यामुळे एकुण सेवेचे रुपांतर सहामाही कालावधीमध्ये करावे लागते.

कर्मचा-याच्या जन्मतारखेनुसार व त्यांच्या सेवानिवÞत्तीच्या प्रकारानुसार प्रथम त्याची सेवानिवÞत्तीची तारि्ख ठरवावी .

त्यानंतर त्याच्या नियुक्तीच्या तारखेपासुन सेवानिवÞत्तीच्या तारखेपर्यतची एकुण सेवा

मोजावी

सेवेचा काही भाग अर्हताकारी नसेल तर अशा प्रकरणात तेवढी सेवा एकुण सेवेतुन वजा करावी. अशा रितीने येणा-या एकुण सेवेचे सहामाही कालावधी काढावे.

उदा.-1 :- 30 वर्षे सेवा असेल तर 60 सहामाही कालावधी समजावे. सहामाही कालावधी काढतांना सहा महिन्यानंतर काही महिने शिल्लक राहु शकतात. शिल्लक राहणारा कालावधी तीन महिन्यापेक्षा कमी असेल तर तो सोडून ध्यावा. तीन किंवा त्याहून जास्त असेल तर एक सहामाही कालावधी गÞहीत धरावा.

उदा.-2 :- एखादयाची अर्हताकारी सेवा 31 वर्षे 9 महिने 20 दिवस असेल तर62 +1 +1 = 64 सहामाही कालावधी सेवा इतकी आली असे म्हणता येईल.

सेवानिवÞत्ती वेतनासाठी व उपदानासाठी जास्तत जास्त 66 सहामाही कालावधी एवढीच सेवा हिशोबात घेतली जाईल.

उदा -3 :- एका वर्ग-3 कर्मचा-याची जन्मतारिख 27.12.1951 व सेवेतील नियुक्तीची तारिख 15.10.1987 आहे तर त्याची एकुण अर्हर्ताकारी सेवा खालील प्रमाणे राहील.

प्रथम सेवानिवÞत्ती तारिख काढू.

जन्मतारिख - 27.12.1951

निवÞत्तीचे वय. – 58 वर्षे

वय 58 वर्षे पुर्ण होण्याची तारिख.- 26.12.2009

म्हणुन सेवानिवÞत्तीची तारिख. – 31.12.2009

वजा सेवेतीलनियुक्तीची तारिख-
15.10.1987

एकुण सेवा –
16/02/0022

i.e. 22 वर्षे2 महिने 16 दिवस +1 दिवस. i.e.
17 दिवस.

म्हणुन सदर कर्मचा-याची एकुण सेवा 22 वर्षे म्हणजेच 44 सहामाही एवढी होईल.

टिप :- नियुक्ती तारिख धरुन वजाबाकी केल्यास नियुक्ती दिवस म्हणून एक दिवस जादा धरावा.

निवÞत्तीवेतन विषयक लाभासाठी वेतन म्हणजे वेतनश्रेणीतील ज्या टप्पयावर वेतन घेतो ते मुळ वेतन अधिक असल्यास वैयत्तीक वेतन ग्राहय धरले जाईल यामध्ये विशेष वेतनाचा समावेश होत नाही.

दिनांक 01.01.2006 पासुन वेतन म्हणजे वेतन बँड मधील वेतन अधिक असल्यास वैयक्तीक व ग्रेड वेतन हे निवÞत्ती वेतनासाठी वेतन म्हणून ग्राहय धरले जाईल.

तसेच दिनांक 01.01.2006 पसून व्यवसाय रोध भत्ता

सुध्दा मुळ वेतनाचा भाग म्हणुन गणला जाईल. मात्र कोणत्याही प्रकारचे विशेष वेतनाचा यामध्ये समावेश होणार नाही.

निवÞत्ती वेतनार्ह वेतन म्हणजे काय त्याआधारे निवÞत्ती वेतन कसे निश्चित केले जाते निवÞत्ती वेतनाची किमान व कमाल मर्यादा किती (नियम क्रमांक 60 व 110(2))

निवÞत्तीच्या वेळी शेवटच्या 10 महिन्यात कर्मचा

-यास मिळालेले सरासरी वेतन म्हणजे निव्रत्ती वेतनार्ह वेतन असे म्हणतात.

या ठिकाणी केवळ मुळ वेतन विचारात घेण्यात यावे. तसेच या सरासरीच्या काळात तो जर वेतनी रजेवर असेल तर रजेवर गेला नसता तर त्याने काय वेतन आहरित केले असते ते वेतन सरासरी वेतनासाठी ग्राहय धरावे.

निवÞत्तीपूर्वीच्या 10 मिहीन्यात एखादा कर्मचारी विनावेतन रजेवर असेल किंवा निलंबित असेल तर तो काळ निलंबन म्हणुन समजला असेल तर असा विनावेतनी रजेचा / निलंबनाचा जेवढा कालावधी असेल तेवढा कालावधी वगळून

एकुण 10 महिन्यांचा कालावधी विचारात घ्यावा. म्हणजेच जेवढा कालावधी वगळला आहे. तेवढयाच दिवसांनी /महिन्यांनी मागे जावुन सरासरी वेतनाची गणना करावी.

मात्र दहा महिन्याच्या कालावधीत कर्मचारी जर वेतन देय रजेवर असेल तर मात्र तो गेला नसता तर त्याने काय वेतन आहरित केले असते . ते वेतन सरासरी वेतन गणनेसाठी ग्राहय धरावे.

तथापि अशा प्रकरणात वेतन/रजेवर असतांना पहिल्या सहा महिन्यात आलेली वेतनवाढ सुंध्दा अशा प्रकरणी सरासरी वेतन गणनेसाठी ग्राहय धरता येईल.

अर्थातचपहिल्या सहा महिन्यानंतरच्या कालावधीतील वेतनवाढ ग्राहय धरता येणार नाही. (नियम 60 टिप 1,2,4 पहा)

उदाहरणार्थ :   दिनांक 31 जुलै 2010 रोजी सेवानिवÞत्त होणारा कर्मचारी 01.02.2009 पासुन 31.07.5009 पर्यत 180 दिवस अर्जीत रजेवर व दिनांक 01.08.2009 ते 31.07.2010 पर्यत अर्ध वेतनी रजेवर असेल

तर त्याला देय असणारी दिनांक 01.07.2009 ची वेतनवाढी प्रमाणे येणारे वेतन सरासरी साठी ग्राहय धरता येईल. परंतु दिनांक 01.07.2010 ची वेतन वाढी प्रमाणे येणारे वेतन सरासरी प्रमाणे अनुज्ञेय राहणार नाही.

निवÞत्तीवेतन   :   वरिल प्रमाणे निवÞत्ती वेतनार्ह वेतन काढल्यानंतर त्याआधारे निवÞत्ती वेतन ठरविण्यात येते. 33 वर्षे पुर्ण अर्हताकारी सेवा झालेल्या कर्मचा-यास निवÞत्ती वेतनार्ह वेतनाच्या 50 टक्के निवÞत्ती वेतन अनुज्ञेय होईल. तथपि त्यापेक्षा कमी सेवा असणा-या कर्मचा-याला त्याच्या अर्हताकारी सेवेच्या समूचित प्रमाणात सेवानिवÞत्ती वेतन मिळेल.

सुत्र =

निव्रत्ती वेतनार्ह वेतनXपूर्ण सहामाही सेवा

(जास्तीत जास्त 66)

————————————

—————————————-

2   66

दिनांक 27.02.2009 पासुन शासनाने या नियमात सुधारणा केली असुन दहामहिन्याच्या वेतनाची सरासरी किंवा अंतिम वेतन यातील जी रक्कम जास्त असेल ती रक्कम निवÞत्तीवेतनार्ह वेतन म्हणून गणली जाईल.

दिनांक 27.02.2009 पासुन महा.नागरी सेवा निरम 1982 मधील नियम 100 (2)(बी) हा वगळण्यात आलेला आहे.

त्यामुळे ज्या कर्मचा-याची सेवा दहा वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त झाली आहे त्यास निवÞत्ती वेतनार्ह वेतनाच्या 50 टक्के एवढे निवÞत्ती वेतन

अनूज्ञेय राहील.

त्यामुळे वरिल सुत्र आता कालबाहय ठरणार आहे.

10 वर्षे सेवा पूर्ण होण्या अगोदर जो कर्मचरी सेवानिवÞत्ती होत असल्यास मात्र मासिक निवÞत्ती वेतनाऐवजी त्यांना सेवा उपदान दिले जाते.

सेवाउपदान हे पूर्ण केलेल्या प्रत्येक सहामाही कालावधीसाठी अर्ध्या महिन्याचे वेतन असे या सेवा उपदानाचे स्वरुप आहे.

उदाहरनार्थ :- एखादया कर्मचा-याची अर्हताकारी सेवा आठ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर तो निवÞत्त झाला तर त्याची सेवा 16 सहामाही कालावधी झाली असे समजावे.त्याच्या निवÞत्तीच्या वेळी मुळ वेतन रुपये 2000/- मिळत असेल तर सेवा उपदान खालील प्रमाणे मिळेल.

सहामाही काल = 8 X 2 = 16

वेतनाच्या अर्धी रक्कम = 2000/2 = 1000

सेवा उपदान = 16 X 1000 = 16000

सेवानिवÞत्ती उपदान म्हणजे काय ते कोणत्या कर्मचा-यास मिळते व त्याची रक्कम कशी निश्चित केली जाते.(नियम क्रमांक 111)

शासकीय कर्मचा-याना त्याच्या सेवानिवÞत्तीच्या नंतर मासिक दराने निवÞत्ती वेतन मिळत असते. त्या व्यतिरिक्त सेवानिवÞत्ती झल्याबरोबर एकरकमी उपदानाच्या स्वरुपात जी रक्कम मिळते त्या रकमेला सेवानिवÞत्ती उपदान असे म्हणतात .

सेवानिवÞत्ती उपदान हाही निवÞत्ती वेतनाचाच भाग म्हणून समजला जातो. (नियम 9 (37))

पात्रता : सेवानिवÞत्ती पूर्वी ज्या कर्मचा-याची किमान पाच वर्षे अर्हताकारी सेवा पूर्ण झाली आहे त्यांना सेवा उपदान दिले जाते.

सेवानिवÞत्ती उपदान रकमेचे स्वरुप/ मर्यादा : सेवानिवÞत्त कर्मचा-यांचे पूर्ण केलेल्या अर्हताकारी सेवेच्या–

प्रत्येक सहामाही कालावधीसाठी वेतनाच्या ¼ रक्कम सेवानिवÞत्ती उपदान म्हणुन दिली जाते.(जास्तीत जास्त 66 सहा माहि कालावधी)

मात्र यासाठी त्याच्या अंतिम वेतनाच्या साडे सोळा महिन्याचे वेतन ही कमाल मर्यादा ठरविण्यात आली आहे.

शिवाय कोणत्याही परिस्थितीमध्ये ही

रक्कम विहित आर्थिक मर्यादेपेक्षा म्हणजेचदिनांक 31.12.2005 पर्यंत रुपये दोन लाख पन्नास हजार व दिनांक 01.01.2006 पासुन सात लाखापेक्षा जास्त होता कामा नये.

याबाबत वेतन म्हणजे कर्मचारी सेवानिवÞत्त होताच जे मूळ वेतन घेतो ते वेतन विचारात घ्यावे.

सुत्र = ¼X अंतिम वेतन X सहामाही कालावधी

मÞत्यु उपदान :-

सेवेत असतांना मÞत्यु पावलेल्या मत्यु कर्मचा-याचे बाबतीत मÞत्यु उपदान खालील प्रमाणे अनुज्ञेय राहील.

कुटूंब निवÞत्तीवेतन (नियम क्रमांक 116)

सेवेत असतांना कर्मचा-यास दुर्देवाने मÞत्यु आल्यास त्यास मासिक निवÞत्ती वेतन देय होत नाही तर त्यांचे कुटूबियांना उपदान दिले जाते व ते एकरकमी दिले जाते . मात्र त्यामुळे कुटूंबीयांना कायमची उदरनिर्वाहाची सोय होऊ शकत नाही.या कारणास्तव अशा कुटूबीयांना जी रक्कम मासिक पध्दतीने दिली जाते त्या रकमेस कुटूंब निवÞत्ती वेतन म्हणतात. सेवा निवÞत्तीत्त झाल्यानंतर एखाध्या निवÞत्ती वेतनधारकास मÞत्य आला तरी त्याच्या कुटूबींयाना कुटूंब निवÞत्ती वेतन दिले जाते.

कुटूंब निवÞत्ती वेतन 1694 या नावाने ही योजना 1 जानेवारी 1964 पासुन सुरु करण्यात आली या तारखेस किंवा त्यानंतर सेवानिवÞत्ती वेतनार्ह आस्थपनेमध्ये असणा-या कर्मचा-यांना या योजनेच्या तरतुदी लागू असतील.

कुटूंब निवÞत्तीवेतन योजना लागू होण्याबाबत

सेवेची मार्यादा व दर (नियम क्रमांक 116)

एक वर्षे सलग सेवा झाल्यानंतर सेवेत असतांना कर्मचा-याचा मÞत्यु झाल्यास त्याच्या कुंटूबीयांना कुटूंब निवÞत्ती वेतन देय होते मÞत्यु कर्मचारी नियुक्त होण्याच्या लगत पुर्वी सक्षम वैtकीय अधिका-याचे तपासणी करुण शारिरीकदÞष्या पात्रतेचा दाखला दिला असेल तर त्यांच्या कुटूंबीयांना कुटूंब निवÞत्ती वेतन देय होते. यासाठी एक   वर्षे सलग सेवेची गरज नाही.

कर्मचारी सेवानिवÞत्ती वेतन घेत असतांना मत्यु पावला तरी त्यांच्या कुटूंबीयांना कुंटूब निवÞत्तीवेतन दिले जाते.

निवÞत्ती वेतन मिळण्यासाठी कर्मचारी स्थयी असणे आवश्यक असते.कुटूंब निवÞत्ती वेतन मात्र अस्थयी कर्मचा-यांच्याही कुटूंबीयांना दिले जाते.

कुटूंब निवÞत्ती वेतनाची रक्कम कर्मचा-याच्या मÞत्युच्या दिवशी अथवा निवÞत्ती दिवशी असलेल्या अंतिम वेतनाच्या 30 टक्के इतके किंवा कमीत कमी 1275 व दिनांक 01.08.2004पासुन 1913 एवढे मुळ कुटूंब निवÞत्ती वेतन व त्यावरिल वेळोवेळी अनूज्ञेय दराने महागाई वाढ अशी रक्कम दिली जाते.

कर्मचा-याची सात वर्षे सलग सेवा झाल्यानंतर सेवेत असतांना सेवानिवÞत्ती झाल्यावर कर्मचा-याच्या मÞत्यू झाल्यास त्यांच्या कुटूबीयांना मÞत्युच्या दिनांकाच्या दुस-या दिवसापासून सात वर्षापर्यंत परंतमहाराष्ट्र नागरी सेवा निवृत्तीवेतन नियम,१९८२.

October 25, 2016Marathi / Whatsapp Postsadmin

१) निवृत्तीवेतन म्हणजे काय ?

शासकीयकर्मचारी सेवानिवृत्त् झाल्यानंतर त्यास एकरकमी आणि मासिक पध्दतीने किंवा त्याच्या मृत्युनंतर त्याच्या कुटुंबीयास एकरकमी आणि मासिक पध्दतीने जी रक्क्म दिली जाते त्यास “निवृत्तीवेतन” असे म्हणतात. यात निवृत्तीवेतन,मृत्यु-नि-सेवा निवृत्ती उपदान व कुटुंब निवृत्ती वेतनाचा समावेश होतो. अश्या रकमांचे नियमन करण्यासाठी महाराष्ट्रनागरी सेवा (निवृत्तीवेतन) नियम १९८२ सध्या अस्तीत्वात आहे.

२)सेवा निवृत्तीचे वय (नियम १०)

वर्ग “ड” चे कर्मचारी वगळता तसेच विशिष्टसेवा सोडुन इतर शासकीय कर्मचाऱ्यांचे सेवानिवृत्तीचे वय शासनाने ५८ वर्ष निश्चित केलेले आहे.ज्या महिन्यात वयाची ५८ वर्षे पुर्ण होतील त्याच महीन्याच्या अखेरच्या दिवशी कर्मचारी मध्यान्होत्तरसेवेतुन निवृत्त् होईल.वर्ग “ड”

कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत निवृत्तीवेतनाचे वय ६० वर्षे एवढे आहे.

३) निवृत्तीवेतनाच्या संख्येवर मर्यादा (नियम २१)

१) शासकीय कर्मचाऱ्याला त्याच सेवेत किंवा त्याच पदावर एका वेळी किंवा त्याच सतत सेवेसाठी दोन निवृत्तीवेतन मिळणार नाही.

२) नियत वयोमान किंवा पुर्णसेवा निवृत्तीवेतनावर सेवानिवृत्त् झालेल्या शासकीय कर्मचाऱ्याची पुनर्नियुक्ती झाल्यास पुनर्नियुक्तीच्या कालावधीसाठी वेगळे निवृत्तीवेतन किंवा उपदान मिळण्याचा हक्कअसणार नाही.

४) चांगल्या वर्तणुकीवर निवृत्तीवेतन अवलंबुन असणे (नियम २६)

निवृत्तीवेतनधारकाला गंभीर गुन्हा/गैरवर्तणुकीबद्दलअपराधी ठरविले असेल तर शासन आदेशाव्दारे निवृत्तीवेतन किंवा त्याचा

काही भाग कायमचा किंवा विशिष्ट कालावधीसाठी रोखुन धरता येते. मात्र निवृत्तीवेतनाचा काही भाग रोखुन ठेवला असेल किंवा काढुन घेतला असेल तेंव्हा उरलेले निवृत्तीवेतनाची रक्क्म शासनाने ठरवुन दिलेल्या निवृत्तीवेतनाच्या किमान रकमेहुन कमी केली जाणार नाही.

५) निवृत्तीवेतन रोखुन ठेवण्याचा किंवा काढुन घेण्याचा शासनाचा अधिकार (नियम २७)

निवृत्तीवेतनधारकाच्या सेवेच्या कालावधीत,तसेच सेवानिवृत्त् होऊन पुनर्नियुक्तीच्या सेवेच्या कालावधीत गंभीर गैरवर्तणुकीबqल किंवा निष्काळजीपणाबqल अपराधी असल्याचे कोणत्याही विभागीय किंवा न्यायिक कार्यवाहीमध्ये दिसुन आल्यास शासन लेखी आदेशाव्दारे संपुर्ण निवृत्तीवेतन किंवा त्याचा काही भाग कायमचा किंवा विशिष्ट

कालावधीसाठी रोखता येते अथवा काढुन घेता येते.मात्र उरलेले निवृत्तीवेतनाची रक्कम शासनाने ठरवुन दिलेल्या निवृत्तीवेतनाच्या किमान रकमेहुन कमी केली जाणार नाही.

६) अर्हताकारी सेवा (Qualifying Service) (नियम ३० ते ५९)

एखाद्या व्यक्तीची कायमपणे किंवा स्थानापन्न् किंवा तात्पुरती या नात्याने ज्या पदावर प्रथम नियुक्ती होईल आणि ती व्यक्ती त्या पदाचा कार्यभार ज्या तारखेस घेईल त्या तारखेपासुन अर्हताकारी सेवेचा प्रारंभ होईल मात्र सेवानिवृत्तीच्या वेळी त्या कर्मचाऱ्याकडे शासकीय सेवेतील एखादे पद कायमपणे धारण केलेले असले पाहीजे अथवा त्या कर्मचाऱ्याने स्थायीत्वप्रमाणपत्र धारण केलेले असले पाहीजे.

अ) खालील नमुद सेवा ही अर्हताकारी सेवा

म्हणुन गृहीत धरावी

१) शासकीय सेवेतील सर्व कर्तव्य् कालावधी अर्हताकारी सेवा म्हणुन मोजण्यात येतो. यात पदग्रहण अवधी व प्रशिक्षण कालावधीचा समावेश होतो (नियम-४२)

२) वैद्यकीय कारणासाठी घेतलेल्या असाधारण रजेसह नियमानुसार घेतलेल्या सर्व प्रकारचा रजा कालावधी (नियम- ३५)

३) सर्व परिवीक्षाधीन कालावधी (नियम-३६)

४) शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालयात शिकाऊ उमेदवार म्हणुन केलेली सेवा.(नियम-३७)

५) निलंबीत कर्मचाऱ्याच्या बाबतीत निलंबन पुर्णपणे असमर्थनीय/अयोग्य् ठरविल्यास (नियम -४३)

६) शा.नि.दिनांक ७/१०/२००२ अन्वये घेण्यात आलेली विशेष असाधारण रजा

७) एखादा कर्मचारी शासन नियंत्रित स्थानिक निधीमधुन किंवा केंन्द्रशासनाच्या सेवेमधुन सेवेत खंड न पडता राज्यसेवेमध्ये आला तर त्याची पुर्वीची सेवा.

८) नविन नियुक्ती स्विकारण्याकरिता योग्य् परवानगी घेऊन राजीनामा सादर केल्यास पुर्वीची सेवा (नियम-४६)

९) नागरी सेवेत प्रविष्टहोण्यापुर्वी सैनिकी सेवेत असलेल्या कर्मचाऱ्याच्या बाबतीत सैनिकी सेवेत वयाची १८ वर्षे पुर्ण झाल्यानंतरची केलेली सेवा ((नियम-४१) मात्र त्या कर्मचाऱ्याने सैनिकी सेवेसाठी निवृत्तीवेतन घेतलेले नसावे तसेच सैनिकी सेवेबqल प्रदान करण्यात आलेल्या बोनसची अथवा उपदानाची रक्कम सक्षम प्राधिकाऱ्याने दिलेल्या आदेश दिनांकापासुन ३६ हप्त्यांमध्ये परत करावी लागेल.

ब) खालील नमुद सेवा ही अर्हताकारी सेवा म्हणुन गृहीत धरण्यात येवु नये.

१) शासकीय कर्मचाऱ्याने वयाची १८ वर्षे पुर्ण होण्यापुर्वी केलेली सेवा (नियम ३२)

२) कर्मचाऱ्याचे निलंबन योग्य ठरवुन निलंबन काळ निलंबन म्हणुन समजण्यात आला असेल तर अशी सेवा (नियम ४३)

३) शिकाऊ उमेदवार म्हणुन केलेली सेवा (नियम ३७)

४) एखाद्या सेवेचा किंवा पदाचा राजीनामा दिल्यामुळे पुर्वी व्यतीत केलेली सेवा (नियम ४६)

५) खाजगी कारणास्त्व घेतलेली असाधारण रजा.

७) अर्हताकारी सेवेची गणना

सेवानिवृत्ती कर्मचाऱ्यांना मिळणारे लाभ हे त्याने व्यतीत केलेल्या एकुण अर्हताकारी सेवेवर अवलंबुन असतात. नियम ११०(२)(बी)(३) मध्ये नमुद केल्याप्रमाणे एकुण ३३ वर्षाच्या अर्हताकारी सेवेच्या मर्यादेत अर्हताकारी सेवा ही ६ महीने कालखंडाचे स्वरुपात परिगणित करण्यात येते. परिगणित करतांना ३ महीने व त्याहुन अधिक कालावधी येत असल्यास १ सहामाही कालखंड समजण्यात यावा.त्यापेक्षा कमी कालावधी असल्यास सहामाही कालखंडाकरीता विचारात घेण्यात येवु नये.जसे एकुण अर्हताकारी सेवा ३१ वर्षे ७ महीने १५ दिवस झाली असेल तर ६२+१= ६३ एवढे सहामसही कालखंड झाल्यानंतर १ महीना १५ दिवस एवढा कालावधी शिल्ल्क राहतो.हा कालावधी ३ महीन्यापेक्षा कमी असल्याने हिशेबात घेण्यात येवु नये.

८) निवृत्तीवेतनार्ह वेतन (Pensionable Pay) (नियम ६०)

निवृत्तीवेतनार्ह वेतन म्हणजे शासकीय कर्मचाऱ्याने सेवानिवृत्ती पुर्वीच्या मागील १० महीन्याच्या सेवेमध्ये अर्जित केलेले सरासी वेतन होय. १ मार्च १९७६ रोजी सेवेमध्ये असलेले आणि त्या तारखेस अथवा त्यानंतर सेवानिवृत्त् होणाऱ्या कमचाऱ्यांच्या बाबतीत निवृत्तीवेतनार्ह वेतनाची परिगणना ही सेवानिवृत्तीपुर्वीच्या मागील ३६ महीन्याच्या सेवेमध्ये अर्जित केलेल्या वेतनाचे सरासरीवर आधारीत असेल.

नियम ९(३६) मध्ये नमुद केल्याप्रमाणे "वेतन" याचा अर्थ मुळ वेतन+महागाई वेतन व व्यवसायरोध भत्ता यांचा समावेश होतो.६व्या वेतन आयोगाच्या बाबतीत वेतनबँड, ग्रेडवेतन व

व्यवसायरोध भत्ता याचा अंर्तभाव वेतनामध्ये होतो.

१) १० महीन्यातील सेवेत कर्मचारी वेतन प्रदेय असणाऱ्या रजेवर असल्यास अथवा निलंबित झाल्यानंतर पुर्वीची सेवा न गमवता त्याला पुन्हा सेवेत घेण्यात आले असेल तर तो कामावर अनुपस्थित नसता अथवा निलंबित झाला नसता तर त्याला जे वेतन मिळाले असते ते वेतन विचारात घेण्यात यावे.

२) कर्मचारी मागील १० महीन्यात सेवा म्हणुन गणल्या न जाणाऱ्या असाधारण रजेवर असेल अथवा निलंबित असेल आणि अर्हताकारी सेवेसाठी निलंबन काळ दुर्लक्षित करण्यात आला असेल अश्यावेळी १० महीन्यापुर्वीचा कालावधी सरासरी वेतनासाठी विचारात घ्यावा.

३) मागील १० महीन्याच्या कालावधीत

कर्मचाऱ्याला वेतनवाढ देय झाली असेल तर ही वेतनवाढ विचारात घेवुन सरासरी वेतनाची गणना करावी.

४) ५व्या वेतन आयोगानुसार वेतन घेणाऱ्या कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत दिनांक १/८/२००४ पासुन मुळ वेतनाच्या ५०% रक्कम ही महागाई वेतन म्हणुन विचारात घ्यावयाची आहे.

उदाहरणार्थ- कर्मचारी ३१ डिसें.८९ रोजी सेवानिवृत्त् होत असेल तर मार्च ८९ ते डिसें.८९ या काळातील पुर्ण पगार कालावधी सरासरी वेतन काढतांना विचारात घेण्यात येईल. असा कर्मचारी मे ८९ ते ऑग¹ट ८९ या काळात असाधारण बिनपगारी रजेवर असेल किंवा हा कालावधी निलंबित समजण्यात आला असेल तर नोव्हें.८८ ते फेब्रु.८९ या कालावधीतील पुर्ण वेतन विचारात घेण्यात येईल.

९) निवृत्तीवेतनाचे प्रकार- (नियम ६२

१)नियतवयोमान निवृत्तीवेतन :-

ज्यांना नियत वय पुर्ण झाल्यानंतर सेवेतुन नियमानुसार निवृत्त् होण्याचा हक्कअसतो किंवा निवृत्त होणे भाग असते त्या वयास नियतवयोमान व कर्मचाऱ्याला देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे नियत वयमान निवृत्तीवेतन होय. या प्रकारात कर्मचाऱ्यास अर्हताकारी सेवेच्या प्रमाणात सहामहीन्याचा एक कालखंड याप्रमाणे ६६ कमाल कालखंडाच्या मर्यादेत प्रत्येक सहामाही कालखंडाकरिता वेतनाच्या एक चर्तुथ्यांश १/४ या दराने सेवानिवृत्ती उपदान तसेच अंतीम वेतनाच्या ५०% अर्हताकारी सेवेच्याप्रमाणात सेवानिवृत्ती वेतन देय आहे. ६व्या वेतन आयोगातील तरतुदीनुसार दिनांक

२७/२/२००९ रोजी व त्यानंतर सेवानिवृत्त झालेल्या तथा होणाऱ्या कर्मचाऱ्यासं अंतीम वेतनाच्या ५०% अथवा मागील १० महीन्यातील सरासरी वेतनाच्या ५०% यापैकी जी रक्कम अधिक असेल ती सेवानिवृत्तीवेतन म्हणुन शासनाने वेळोवळी विहीत केलेल्या किमान व कमाल मयादेय ठरते.

२)पुर्णसेवा निवृत्ती वेतन :-

नियतवयोमान पुर्ण होण्याच्या पुर्वी २० किंवा ३० वर्षाची अर्हताकारी सेवा पुर्ण झाल्यावर अथवा वयाची ५०-५५ वर्ष पुर्ण झाल्यानंतर जो कर्मचारी स्वेच्छेने निवृत्त् होतो किंवा त्याला लोकहिताच्या कारणास्त्व सक्तीने सेवानिवृत्त् केल्या जाते त्यास देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे पुर्णसेवा निवृत्ती वेतन होय. या प्रकारात

कर्मचाऱ्याची सक्तीने सेवानिवृत्ती ही शिस्त् व अपील नियम १९७९ मधील नियम ५ अन्वये जबर शिक्षा समजली जात नाही.

२० वर्षाची अर्हताकारी सेवा पुर्ण झाल्यावर कर्मचारी ३ महीन्याची नोटीस देवुन कर्मचाऱ्यास स्वेच्छेने सेवानिवृत्ती होता येते.(नियम ६६) नोटीस दिल्याच्या दिनांकापासुन तीन महीन्याच्या आंत नियुक्ती प्राधीकाऱ्याने स्विकृती देणे आवश्यक आहे. याकालावधीत नियुक्ती प्राधीकाऱ्याने सेवानिवृत्त् होण्यास परवानगी नाकारली नाही तर नोटीस कालावधीच्या समाप्तीच्या तारखेपासुन सेवानिवृत्ती अंमलात येईल. याप्रकारच्या सेवानिवृत्तीमध्ये एकुण अर्हताकारीसेवेमध्ये ५ वर्षाचे मर्यादेत अर्हताकारी सेवेची भर (वेटेज) घालण्यात येत होती.या वेटेजमुळे एकुण अर्हताकारी सेवा ३३ वर्षाहुन

अधिक होता कामा नये व नियत वयमानाची तारीख देखील पुढे जाता कामा नये. ६व्या वेतन आयोगात शा.नि.वित्त् विभाग क्र.सेनिवे १००९/प्र.क्र.३३/सेवा-४,दि.३०/१०२००९ अन्वये अर्हताकारी सेवेत भर घालण्याची तरतुद दिनांक २७/२/२००९ पासुन रद्द करण्यात आलेली आहे.

शासन निर्णय वित्त् विभाग क्र.पीइएन-सीआर १२९६/८३/एसइआर-४,दि.१/१०/१९८४ अन्वये कमाल ३० वर्ष सेवेची मर्यादा व किमान निवृत्तीचे वय ५०-५५ वर्ष या अटी काढुन टाकण्यात आलेल्या आहेत. हा निर्णय २५ मे १९८४ पासुन अंमलात आला आहे.

हा नियम खालील कर्मचाऱ्यांना लागु नाही.

1) अतिरिक्त् म्हणुन घोषित केल्यानंतर सेवानिवृत्त् होणारा कर्मचारी

2) स्वेच्छा निवृत्ती मागणीच्या वेळी कर्मचारी प्रतिनियुक्तीवर असेल

आणि स्वायत्त् संस्था कायम स्वरुपी सामावुन घेणार असेल तेव्हा

स्वेच्छा सेवानिवृत्ती घेता येणार नाही.

या निवृत्तीवेतन प्रकारात अ.क्र.१ प्रमाणेच सेवानिवृत्तीविषयक लाभ देय असतात.

३)रुग्णता निवृत्ती वेतन :- (नियम ६८) (Invalid Pension)

नियतवयोमान होण्यापुर्वी मानसिक किंवा शारिरीक विकलांगतेमुळे अथवा कर्मचारी ज्या

सेवेतील विशिष्टशाखेत तो काम करीत असेल आणि त्या कामाकरिता असमर्थ झाला आहे अश्या आशयाचे नियम ७२ मध्ये विहीत केलेले वैद्यकीय प्रमाणपत्रा सादर केल्यानंतर त्या कर्मचाऱ्यास सेवानिवृत्त् होण्यास परवानगी दिल्या जाते अश्या कर्मचाऱ्यास रुग्णता निवृत्तीवेतन देण्यात येते.या प्रकारच्या निवृत्तीवेतनाची गणना ही अ.क्र. १ प्रमाणे करण्यात येते.

४)अनुकंपा निवृत्तीवेतन :-(नियम १०० व १०१)
(Compassionate Pension)

गैरवर्तणुकीबqल किंवा नादारीबqल शासकीय सेवेतुन काढुन टाकलेल्या किंवा सेवानिवृत्त् होण्यास भाग पाडलेल्या कर्मचाऱ्याला अनुकंपा

निवृत्तीवेतनाखेरीज कोणतेही निवृत्तीवेतन मंजुर केले जाणार नाही.

नियम १०१ अन्वये निवृत्तीवेतनाची गणना खालीलप्रमाणे करण्यात येते.

१)जेंव्हा शासकीय कर्मचाऱ्याला नादारी,अकार्यक्षमता किंवा गैरवर्तणुक यामुळे सेवेतुन काढुन टाकण्यात आले असेल तेंव्हा ती रक्क्म तो जर वैद्यकीय प्रमाणपत्राच्या आधारे सेवानिवृत्त् झाला असता तर त्याला जे रुग्णता निवृत्तीवेतन अनुज्ञेय झाले असते त्याच्या २/३ हुन अधिक असता कामा नये. अनुकंपा निवृत्ती वेतन २/३ इतके मंजुर केल्यानंतर सदरची रक्कम ही शासनाने वेळोवेळी विहित केलेल्या किमान निवृत्ती वेतनापेक्षा कमी होता कामा नये.

२)जेंव्हा शासकीय कर्मचाऱ्याला

नादारी,अकार्यक्षमता किंवा गैरवर्तणुक यामुळे सेवानिवृत्त् होण्यास भाग पाडले असेल तेंव्हा ती रक्कम त्याच्या सक्तीच्या सेवानिवृत्तीवेतनाच्या तारखेस त्याला अनुज्ञेय असणाऱ्या रुग्णता निवृत्तीवेतनाच्या २/३ हुन कमी नाही आणि तो जर वैद्यकीय प्रमाणपत्राच्या आधारे सेवानिवृत्त् झाला असता तर त्याला जे रुग्णता निवृत्तीवेतन अनुज्ञेय झाले असते त्याच्या २/३ हुन अधिक असता कामा नये.

अनुकंपा निवृत्ती वेतन मंजुरीचे अधिकार पुर्वी शासनास होते. परंत शासनाने आता शासण निर्णय क्रमांक सेनिवे.1001/130/सेवा-4 दिनांक 02.06.2003 मधील अ.क्र.14 अन्वये सदर प्राधिकार संबधित कर्मचा-यास सेवेतुन काढून टाकण्याची शिक्षा देण्यास सक्षम असलेल्या अधिका-यास प्रदान केलेला आहे.मात्र ज्या शासकीय कर्मचा-यास शासकीय सेवेतुन

बडतर्फ केले असेल त्याला मात्र अनुकंपा निवृत्ती वेतनमंजुर करता येत नाही. {शासण राजपत्र दिनांक 07.12.1994}

५) भरपाई निवृत्तीवेतन :- (नियम ८१ ते ८४) (Compassionate Pension)

ज्या कर्मचाऱ्यास नियतवयमान निवृत्तीवेतन किंवा पुर्ण सेवा निवृत्तीवेतन मिळण्यापुर्वी वैद्यकीय प्रमाणपत्राखेरीज अन्य् कारणावरुन आणि त्याची स्व्त:ची कोणतीही चुक नसतांना कार्यमुक्त् करण्यात येते तेंव्हा देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे भरपाई निवृत्तीवेतन होय. जसे कर्मचाऱ्याचे स्थायी पद रq झाल्यामुळे किंवा त्या पदाच्या कर्तव्यात बदल झाल्यामुळे कार्यमुक्त् होणाऱ्या कर्मचाऱ्यास अन्य पदावर

सामावुन न घेतल्यास हे निवृत्तीवेतन देय ठरविण्यात येते.

निवृत्तीवेतनाची गणना ही अनु.क्र.१ प्रमाणे करण्यात येते.

६) जखम वा इजा निवृत्तीवेतन :- (नियम ८५ ते ९९) (Compassionate Pension)

सेवेत असतांना जखमी झालेल्या वा इजा झालेल्या कर्मचाऱ्यास देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे जखम अथवा इजा निवृत्तीवेतन होय. नियम ८५ ते ९९ मधील तरतुदीच्या अनुषंगाने निवृत्ती वेतनाची रक्कम निश्चित करण्यात येते.

७)असाधारण कुटुंब निवृत्तीवेतन:-

(नियम२२,६२(८),९९ व ११७(९)
व परिशिष्ट-४)

जखम किंवा इजा निवृत्तीवेतनाच्या प्रकरणी एखाद्या कर्मचाऱ्यास मृत्यु आल्यास त्याच्या कुटुबियांना देण्यात येणारे निवृत्तीवेतन म्हणजे असाधारण निवृत्ती वेतन होय.

८) कुटुंब निवृत्तीवेतन :-(नियम ११६)

सेवेत असतांना कर्मचाऱ्याचा मृत्यु आला किंवा सेवानिवृत्तीनंतर निवृत्तीवेतन घेत असतांना मृत्यु आल्यास त्याच्या कुटुबियांना जे निवृत्तीवेतन देण्यात येते त्याला कुटुंब निवृत्तीवेतन असे म्हणतात.

सध्या कुटुंब निवृत्तीवेतनाची गणना अंतीम मुळ वेतनाच्या ३०% दराने परीगणित करण्यात येते.शासकीय कर्मचारी सेवानिवृत्तीनेतर मृत्यु पावला तर कर्मचाऱ्याच्या मृत्युच्या दिनांकानंतरच्या दिनांकापासुन सात वर्षाच्या कालावधीकरिता किंवा मृत सेवानिवृत्त् कर्मचारी हयात राहीला असता तर जो ज्या दिनांकास वयाची ६५ वर्षे पुर्ण करेल तोपर्यंत त्याला मिळालेल्या १)अंतीम वेतनाच्या ५०% रक्कम,

२)अनुज्ञेय कुटुंब निवृत्तीवेतनाच्या दुप्पट किंवा

३)मंजुर सेवानिवृत्तीवेतन यापैकी जी रक्कम कमी असेल ती रक्कम कुटुंब

निवृत्तीवेतन म्हणुन देय ठरते.

शासन निर्णय वित्त् विभाग क्र.सेनिवे १००९/प्र.क्र.३३/सेवा-४,दिनांक ३०/१०/२०१४

आणि शुध्दीपत्रक दिनांक १५/१२/२००९ शासकीय सेवेत असतांना मृत्यु पावलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबियांना दिनांक १/१/२००६ पासुन वयाचे कोणतेही निर्बंध न ठेवता कर्मचाऱ्याच्या मृत्यु लगतच्या दिनांकापासुन १० वर्षापर्यंत सरसकट वरीलप्रमाणे वाढीव दराने कुटुंब निवृत्तीवेतन अनुज्ञेय केले आहे.

वाढीव दराने / सर्वसाधारण दराने कुटूंब निवéत्तीवेतनाची अनुज्ञेयतेबाबत

कर्मचा-याचा मéत्यू.

सेवेत असतांना कर्मचा-याचा मéत्यू झाल्यास

सेवानिवéत्तीनंतर कर्मचा-याचा मéत्यू. झाल्यास

(निवéत्तीवेतन अनुज्ञेय असतांना)

1.

7 वर्षापेक्षा कमी सेवा

फक्त सर्वसाधारण दराने कुंटूब निवéत्तीवेतन मिळेल (वाढीव दराने कुंटूब निवéत्तीवेतन मिळणार नाही.)

निवéत्तीवेतनानंतर 65 वर्षे वया नंतर मéत्यू

.

फक्त सर्वसाधारण दराने कुंटूब निवéत्तीवेतना

मिळेल (वाढीव दराने कुंटूब निवéत्तीवेतन

मिळणार नाही.)

2.

7 वर्षे व

7 वर्षापेक्षा अधिक सेवा.

वाढीव दराने कुटूंब निवéत्ती वेतन अंतिम वेतनाच्या 50 टक्के मéत्यूच्या दिनांकानंतरच्या दिनांकापासुन 10 वर्षे पर्यंत व नंतर सर्वसाधारण दराने कुटूंब निवÞत्ती वेतन मिळेल.

सेवानिवत्तीनंतर 65 वर्षे वयाच्या आंत मéत्यू. झाल्यास

वाढीव दराने कुटूंब निवééत्ती वेतन अंतिम वेतनाच्या 50 टक्के मéत्यूच्या दिनांकानंतरच्या दिनांकापासुन 7 वर्षा पर्यंत किंवा त्याचे वय 65 वर्षे होईपर्यंत यातील जो काळ कमी असेल तो पर्यंत वाढीव दराने कुटूंब निवÞत्ती वेतन   मिळेल. व नंतर सर्वसाधारण दराने कुटूंब निवÞत्ती वेतन

मिळेल.

उदा.क्र.१–   खालील नमुद तपशिलाचे आधारे "अ" कर्मचाऱ्यांचे सेवानिवृत्तीविषयक लाभाची गणना करा.तसेच

जन्मतारीख – १/२/१९५१

नियतवयोमान सेवानिवृत्तीचा दिनांक 28/2/2009

शासकीय सेवेतील नियमित नियुक्तीचा दिनांक १३.९.१९७८

सन २००२ नंतर वैद्यकीय कारणाशिवाय असाधारण रजेचा कालावधी ८ महीने २३ दिवस

निलंबन कालावधी दिनाक ३/९/१९९८ ते २७/१२/१९९९ निलंबन काळ म्हणुन वैध

(निलंबन) ठरविण्यात आला.

दिनांक १/१/२००६ पासुन राज्यशासकीय कर्मचाऱ्यांना ६ वा वेतन लागु झाल्यामुळे सुधारीत वेतनश्रेणीत वेतनबॅण्डरु. ९३००-३४८०० ग्रेड वेतन रु.४६०० मध्ये दिनांक १/७/२००७ रोजी असलेले वेतन वे.बॅ. रु.१७०६० ग्रेड वेतन ४६०० व दिनांक १/७/२००८ रोजी वे.बॅ.रु.१७७१० ग्रेड वेतन ४६०० एवढे वेतन होते.

उत्तर

अर्हताकारी सेवेची गणना-

वर्ष

महीना

दिवस

१)शासकीय सेवेतील सेवानिवृत्तीचा दिनांक

२००९

02

28

२)शासकीय सेवेतील नियमित नियुक्तीचा दिनांक

१९७८

०९

१३

३)एकुण सेवा कालावधी

30

5

16

अनर्हताकारी सेवा

४) वैद्यकीय कारणाशिवाय असाधारण रजेचा कालावधी

०

८

२३

५)निलंबन कालावधीदि. ३/९/१९९

ते २७/१२/१९९९

!!!

टीप- वरील लेखात काही चूक असल्यास आपल्या स्तरावर दुरुस्त करून घ्यावी.

!!!

श्री.डी.ए.सोनवणे.

मो.नं.- ८६६८९३७८२७

००००००००००००००००००००००००००